Francisco Xavier Godo

Els Dos Crepuscles

Drama

A mon estimat amic e R. Rovira y Rabassa

Penyora d'afecte

ELS DOS CREPUSCLES

Els dos crepuscles

DRAMA EN TRES ACTES Y EN PROSA

original de

FRANCISCO XAVIER GODO

Representat per primera vegada y ab brillant éxit en el Teatre Catalá, instalat en el de Romea la nit del 3 de Maig de 1905

BARCELONA
IMPRENTA DE MANUEL TASIS
Tallers, 6, 8 y 10
1905

Sr. D. Francisco Villanueva

Mon estimat amich: paraula es paraula. Vaig oferirli una obra y aquí la té; petita com filla meva; gran com penyora d'amistat, puig gran es la que li professa son afectissim.

Francisco Xavier Godo

Barcelona 31 de Maig de 1903

REPARTIMENT

PERSONATJES			ACTORS
AURORA	34 anys	mare de. . .	D.ª ADELA CLEMENTE
AMELIA	17 »	y filla de. . .	» CARME JARQUE
D.ª SERAFINA	55 »	. . . .	» CARME PARREÑO
RICARDO	30 »	. . . .	D. VICTORIÁ OLIVER
D. ARTURO	55 »	. . . .	» JOAQUIM VIÑAS
LLUIS	30 »	. . . .	» AGUSTÍ ANTIGA

Director artístich: D. Jaume Capdevila

L' acció á Barcelona

Epoca actual. Dreta y esquerra del actor

ACTE PRIMER

Un saló elegant. Porta al fons y laterals. Un balcó á la dreta primer terme. Piano. Taula ab recado d' escriurer á la esquerra. Consola ab mirall. Sofá y demés mobles adecuats. Sobre de la consola un gerro ab un ram de flors.

ESCENA I

Donya SERAFINA y Don ARTURO

(Al alsars' el teló, Donya Serafina está brodant un mocador. Don Arturo, molt elegant, assentat á distancia d' ella).

SERAF. Vosté sempre tan galant.

ARTUR. No califiqui de galantería lo que no es més qu' una petita finesa.

SERAF. Una finesa qne 's repeteix cada día. Flors, flors, sempre flors.

ARTUR. ¿Ahont poden estar mellor qu' aquí, fent joch ab las flors vivents qu' adornan aquesta casa?

SERAF. Moltas gracias. Ho veu com tinch rahó? Ademés de las qu' envia pera perfumar aquest saló, ne té sempre de novas y frescas que surten de sos llavis pera perfumar la vanitat. ¿Ho veu com vosté es la galantería en persona?

ARTUR. Res d' aixó.

SERAF. Es que vosté no vol desmentir aquell proverbi, ó lo que siga, de *quien tuvo, retuvo y guardó para*... ¡Ay! Are anava á dir un disbarat.

ARTUR. Acabi, dona, acabi, sense compliments.

SERAF. Que quien *tuvo, retuvo y guardó para...la segunda juventud.*

ARTUR. Moltas gracias. Vol dir qu' encare soch jove?

SERAF, Oh! Jo no 'm tinch pas per vella y duch á sobre 'ls mateixos anys que vosté. Que? que 'ns blanqueja 'l cabell? Que 's fa gris? El gris es color de cendra y la cendra indica que hi ha hagut foch.

ARTUR. (suspirant) O qu' encare n' hi ha.

SERAF. O qu'encare n' hi ha...

ARTUR. Si, perque cregui que jo encare sento certa cosa á dins del cor que no me l' esplico; es... no diré una flamarada, pero si un caliu que s' aguanta, s' aguanta y em crema... A pesar de lo qual, l' Aurora 'm diu que visch d' ilusions, perque lo que dich que sento es pura fantasia.

SERAF. Déixila dir á l' Aurora. Per dir ray...! A n' el pobre Ferrán, que Deu lo tingui al Cel, com si fa no fa era del temps de vosté, li deya lo mateix. Y aixó qu' era 'l seu marit. L' Aurora te molts pardalets al cap y sembla que no.

ARTUR. Voste creu...?

SERAF. Jo penso, D. Arturo, que vosté y la meva filla no s'entendrán may. (transició) Que li sembla aquest mocador?

ARTUR. (Arrimantse) Ah! Molt bonich; te vosté unas mans...

SERAF. Gracias; lo que tinch es bona vista, que pera brodar fa tan servey com las mans.

ARTUR. Y es molt trevalladora vosté. Realment es una joya per una casa; una verdadera joya.

SERAF. Falsa, don Arturo, falsa.

ARTUR. ¡Quanta modestia!

SERAF. Si fos bona ja m' haurian comprat. Que no ho veu, home? Fa vint anys que soch viuda y *no pasa un alma.* Per lo demés, cregui que sols me preocupa la meva neta.

ARTUR. Preocupació molt digna y molt santa.

SERAF. Aquest mocador qu' estich acabant de brodar, es un obsequi que la nena tracta de fer avuy á una amiga seva ab motiu del seu

sant. Es un trevall qu' hauria d' haver fet ella, pero las ávias... som ávias y preferim quedar cegas nosaltres, avans que permetrer qu' els ulls de la neta puguin irritarse per un excés de trevall.

ARTUR. Realment la figura de l' ávia es admirable y més encare quan conserva com vosté la frescor de la joventut...

SERAF. Gracias. ¿Vol que cridi á l' Aurora?

ARTUR. No, senyora, no; déixili fer el seu fet. Ella está sempre tan atrafagada... Y parlant de tot. Qué saben d' en Ricardo?

SERAF. A Madrít. Suposém qu' ahir ó avuy haurá enllestit del tot

ARTUR. De modo que vindrá fet tot un doctor en lleys.

SERAF. Ja era hora. En Ricardo aviat cumplirá els trent' anys. Com que quan va acabar la carrera 'l seu papá 's empenyá en que anés á correr mon ..

ARTUR. Lo qual el va destarotar, segons el meu modo d' entendrer. Vosté ja sab que vingué fet un aixalabrat.,,

SERAF. Si; pero desde que s' enamorá de l' Amelia va semblar que sentava el cap y li entraren desitjos de doctorarse. En fí: si no'n surt alguna que l'espatlli (ab intenció y recalcant la frase) *que tot podría ser* .. crech qu'anirèm be. Perque ¿veu? Dihuen que l' escriurer fa perdrer el llegir; mes ab ell ha passat tot lo contrari, perque tot fent l' amor á l' Amelia escribia la Memoria del Doctorat sobre 'l matrimoni. Mes d' una vegada, tot parlant ab ella, treya de sobte paper y llapis y escribia mitj' hora seguida.

ARTUR. Res mes natural. Com que 'l tema era oportú , Bravo, bravo! Y qué? Els casarèm prompte?

SERAF. No ho sé. Ells prou ne tenen ganas, ó aixis ho sembla; pero l' Aurora veig que no hi porta presa... ni molt menos. Ella se sab el perqué. Si per mi fora, 'ls casaría demá mateix. La questió es treurer animas del purgatori.

ARTUR. Naturalment, Jo cada dia 'm convenço més y més, de que l' estat mes perfecte tan pera l' home com pera la dona es el del matrimoni. Per aixó tinch cada dia mes desitjos de contraurerl. Y..., ja .que la conversa s' ho porta, li seré franch, D.ª Serafina. Si quan va enviudar l' Aurora jo vaig fixarme en ella, no fou realment perque 'm tentés la seva hermosura, no senyora. Es clar qu' es hermosa; que no en va es filla de vosté.

SERAF. Gracias.

ARTUR. Quan se fa justicia no dehuen donarse. Donchs com li deya, la comunitat d' interesos entre en Ferrán y jo, las fábricas, els barcos, las terras, etcetera, que, com vosté sab tot ho teniam y seguim tenint á mitjas, l' amistat que m' unia ab el gendre de vosté, l' afecte qu' ens duyam, tot fou part pera que jo á sa mort, pensés que l' Aurora era la dona que 'm convenia.

SERAF. (alsantse) Naturalment.

ARTUR. (id) Compren?

SERAF. Comprench, don Arturo, comprench. Ab permis de vosté vaig á donar una alegria á la meva neta, entregantli 'l mocador que acabo d' enllestir.

ARTUR. Ay! Qui fora net de vosté, D.ª Serafina!

SERAF. O de vosté, don Arturo. De qualsevol dels dos, el net sempre hi sortiría guanyant una pila de anys. Vaja, qu' ho passi be. De pas cridaré á ma filla, perque suposo que voldrá parlarli... d' interessos.

ARTUR. Com sempre.

SERAF. Res més que d' interessos?

ARTUR. Res més, res més. No sigui tan maliciosa...

SERAF. Be: com qne n' hi ha de tantas clases d' interessos....

ARTUR. Veritat es!

ESCENA II

AMELIA y dits

AMELI. (Entrant p' el fons molt alegre ab una carta á la ma) Avia! Avia! (apart) Ay! don Arturo! (alt) Dispensi don Arturo. (saludantlo) Com está? (donantli la ma) Me permet que digui una cosa á l' ávia? Encare que com vosté es com de la familia...

ARTUR. No faltava mes! Pero que més voldría jo qu' ésser de la familia!

AMELI. De veras, don Arturo? (á D.ª Serafina) Miri, ávia, carta! (D. Arturo s'aparta discretament)

SERAF. Ja l' he vista aixís qu' has entrat. Vaya un secret! El de tots els dias. Total: *variaciones sobre el mismo tema*. No li sembla, don Arturo?

ARTUR. Oh! No sé de que 's tracta.

SERAF. Ah! Jo creya... Res; una carta d' en Ricardo. 'L gran secret!

AMELI. Avia!

SERAF. Fa quinze dias qu' es á Madrit, com vosté sab, y vagi contant: á carta per dia...

ARTUR. Quinze cartas.

AMELI. No tantas, no tantas...

SERAF. Donchs, quantas n' has rebut?

AMELI. Catorze.

SERAF. S' en haurá perdut una, ó t' haurás descontat. Y lo bo es que totas dihuen lo mateix: *Alma mia, vida mia, no te olvido un momento*, en fí, tot alló qu' ens escribiam nosaltres.

ARTUR. Nosaltres?

SERAF. Els dels nostres temps y els nostres pares y els nostres avis. Ya cada carta lo mateix. Jo en lloch d' en Ricardo 'n faria imprimir un centenar com qui 's fa fer tarjetas á tres rals el cent.

AMELI. (enfadada) Bueno! Bueno!

SERAF. S' estalviaria dugas cosas: temps y feyna.

AMELI, (id) Bueno, ávia, bueno.

SERAF. Y que n' escrihuen de mentidas y tonterias els enamorats! Be: qué 't diu de nou avuy?

Ah! si. No recordava que la teva mare no te las deixa obrir. Ni que fóssin per ella! Vaya una tonteria!

AMELI. Oy que si qu' es una tonteria? Pero lo que 'm sab més greu es que totas las cartas d' en Ricardo me las guarda ella.

ARTUR. De veras?

AMELI. (avorgonyida) Si, senyor, de veras.

ARTUR. Vaya un capritxo.

SERAF. Y tant! Jo prou li dich á la meva filla que las hi dongui; pero no m' escolta. Ahir mateix li vaig fer un llarch sermó respecte d' aixó; mes no la vaig convencer. Li deya jo que las cartas del nuvi, y majorment quan son tan ignoscents com aquestas, en lloch están tan be com en el calaixet de la núvia. No li sembla don Arturo? Al costat del libre de missa y d' uns rosaris de nácar y d' unas flors marcidas, entre oracions y pregarias y recorts, res mes pur y mes delicat que aquestas tendres y senzillas paraulas amorosas que van d' una ánima á l' altra y venen á ésser altres tantas pregarias, altres tantas oracions ó altres tantas flors que tardan molt á marcirse ó no 's merceixen may. Pero l' Aurora diu que si las guarda ella es perque si la nena las tingués en son quarto, en lloch de dormir es passaría las nits llegintlas. Per supuesto qu' ella ho diu aixis com podría dir un'altre cosa. En fi: que ni jo la convenso á n' ella ni ella 'm convens á mí.

ARTUR. Ja!

AMELI. Si l' ávia es molt bona, molt. (abraçantla) Veritat, ávia, qu' es bona vosté?

SERAF. Si filla meva, si; las ávias son molt bonas sempre; pero sobre tot quan no duhém la contraria á las netas. (acariciant á Amelia).

ARTUR. Aquets quadros de familia m' encantan.

SERAF. Aprengui pera quan sigui avi.

ARTUR. A bona hora, D.ª Serafina.

SERAF. Ah! té: aquí tens el mocador pera la teva amiga Natalia (donantli)

AMELI. (contemplantlo) Que ben deixat! (ensenyantlo á Don Ar-

turo) Miri, miri quinas mans las de la meva ávia, ¿Eh? (girantse y abraçant á son ávia)

ARTUR. Fá pochs moment feya justicia á la seva habillitat.

AMELI. (á son ávia) Gracias, *abuelita*, gracias. Aquest matí mateix li duré. Tindrá una sorpresa molt agradable. Oy que si? Pero li diré que l' ha brodat vosté. ¿Oy?.

ESCENA III

AURORA y díts

AURO. (entrant en escena per l' esquerra primer terme) Ola! Ola! Qnina alegría! Qué es aixó? Bon dia Don Arturo (donantli la ma).

AMELI. (apresurantse) Mira mamá: el mocador que l' ávia ha brodat pera la Natalia y una carta d' en Ricardo. Tot á l' una ¿Eh?

AURO, (Prenent la carta y guardantla en el pit) Si la mamá es molt llesta.

SERAF. (ab intenció) No sé qui ho es mes, si jo ó tu. (transició) Bueno; suposo que vosoltres deureu parlar d' interessos y aquestos á mi no m' interessan. Se 'l saluda, Don Arturo.

ARTUR. Molt senyora meva.

SERAF. Aném, Amelia.

AMELI. Jo... (dirigintse á Aurora) Mamá...

AURO. Després, després. Are tinch feyna. Pots anar mentrestant á casa de la Natalia á donarli 'ls dias y á durli 'l mocador. Quan tornis la llegirém la carta.

AMELI. Es que... (Aurora dirigeix una expresiva mirada a sa filla).

SERAF. (Que s' ha adonat de la mirada) Vaja, aném; jo t' acompanyaré. Primer ha de llegirla ella, dona, que no ho sabs? (apart) Lo qu' es á mi...

AMELI (resignada á Serafina) Bueno, aném, pero tornarém tot seguit ¿eh? tot seguit (tot anantsen cap á la dreta primer terme) Per'anar més depressa ni 'm mudaré tampoch; hi aniré aixís mateix ¿oy?

SERAF. Pero criatura, qué diría la Natalia?

AMELI. La veritat es que la mamá te uns capritxos...

(Mutis segona dreta)

ESCENA IV

AURORA y ARTURO

(Durant las últimas frases de Serafina y Amelia, Aurora y Don Arturo haurán prés asiento a l' esquerra.

ARTUR. Avuy no té que posarme mala cara. Tinch bonas novas que donarli. El representant que tenim á Alcira m' escriu dihent que 'ns han comprat tota la fruyta y tinch telegrama de l' arribada del bergantí á Cardiff. Li porto ademés cincenst cinquanta duros: el cinquanta per cent d' aquella famosa lletra que tant la tenía preocupada y qu' ha sigut pagada á son venciment sense la mes petita dificultat.

AURO. Ho celebro.

ARTUR. Encare mes. Demá probablement vendrèm el Mas de las Espigas. Tenim bon comprador.

AURO. M' en alegro molt.

ARTUR. (donantli un sobre ab diners) Si es servida.

AURO. Gracias.

ARTUR. Ja veu, donchs, com jo li porto sempre bonas rahòns. Y en cambi vosté...

AURO. Jo?

ARTUR. Si senyora, si; vosté sempre me las dona dolentas.

AURO. (rihent) Jo no. Es que vosté no vol seguir els meus concells. S' empenya en foradar una roca, sense ferse cárrech de qu' está massa lluny y qu' els efectes de la seva dinamita no hi arriban.

ARTUR. Massa lluny diu?

AURO. Si; massa lluny, massa. De cinquanta cinq anys que te vosté á trenta quatre qu' en tinch jo...

ARTUR. No era en Ferrán del meu temps y per ser encare un xich mes vell que jo?

AURO. Precisament; pero ab en Ferrán no m' hi vaig casar. M' hi van casar. Y quan? Quan jo 'n tenía quinze, quan acabava de sortir del col-legi y no coneixia del mon més espay qu' el que tencavan las parets del con-

vent, mes carinyo qu' el que sentía per las ninas, ni mes caras que las de las monjas qu' arreglavan el meu cor de la mateixa manera que vestían una imatje; ab retalls vells y flors de paper. La mamá no ha oblidat may més que quan me digué que havia de casarme ab en Ferrán vaig dirli qu'havia d'ésser ab la condició d' endurmen á casa meva las dos ninas que tenía. Y ho vaig fer aixís. Quan vaig obrir el ulls y veurer lo gran qu' era el mon, el mal no tenía remey, perque la meva unió ab en Ferrán havia sigut santificada. Pero no vaig llensar las ninas, no; las vaig guardar, perque necessitava á mon costat un ayre de tendresa, de joventut.,. que sols trobava ab ellas.

ARTUR. Pero vosté visqué felis y vosté l' estimava á n' en Ferrán.

AURO. Si vaig viurer felis ó no, sols jo ho sé y ningú mes. A n' en Ferrán l' estimava com s' estima á un pare; no com suposo que deu estimars' á un marit. Y qué? Voldría vosté que tornés á comensar? No, don Arturo, no; vosté pretén un impossible y per lo tan es inútil tota insistencia.

ARTUR. Es á dir, donchs, que decididamente he de matar totas las ilusions, tots els meus propósits, quan jo no ambicionava altre cosa que constituhir tots junts una familia y unificar els nostres bens de fortuna qu' el dia de demá quedarian tots á las mans de la seva filla?

AURO. Gracias; jo pretench algo més, mentres vosté pot realisar perfectament las sevas aspiracións fent lo que mes d' una vegada li he aconsellat y que vosté ha près á broma.

ARTUR. Com vol qu' ho prengui sino á broma? Axó, deixant apart que la seva mamá es molt simpática y que probablement no participaría de las sevas ideas.

AURO. Qui sab! Potser si! Y aixis viuriam junts; vosté estaría sempre á mon costat y jo fora pera vosté lo únich que puch ésser: una filla carinyosa. Jo crech qu'á l'edat de vosté, y jutjo

per lo qu' he tingut ocasió de reconeixer en vida d' en Ferrán y per lo que diu á voltas la mamá, jo crech, repeteixo, qu' á la seva edat el cervell trevalla molt més qu' el cor. 'S pensa més y 's sent menos; las passions no tenen la forsa de la joventut, son febles, suaus y 's dominan facilment. Donchsbe: dominis, pensi, calculi y veurá com desde qualsevol punt de vista que vosté consideri'l seu projecte y el meu, trobará 'l meu mes acertat.

ARTUR. Aurora: tot quan vosté diu está molt be. Paraulas molt ben lligadas y frases molt ben embastadas com fillas d' un cervell tan clar com el seu; pero vosté no 's vol fer cárrech de que un desitj com el meu, fill després de tot d' un mon d' hermosas qualitats qu' he pogut degudament apreciar en vosté, y d' una série de molt humanas reflexions, no 's subjecta ni molt menos s' esborra ab un discurs.

AURO. Més...

ARTUR. No; es en va; no logrará convencerm... Si despres de tot en el seu cor hi hagués niat ja algun altre sentiment...

AURO. Oh! qui sab... ¡Pot ser si!

ARTUR. No; no. Vosté, com á muller... ó com á filla, com vosté vulga, estimava massa á n' en Ferrán y ha sigut sempre massa séria y massa judiciosa pera que al any y mitj de tenirlo en el Cementiri, una nova pasió hagi pogut fer niu en son cor.

AURO. (alsantse) Be; don Arturo. Es inutil que toquém més aquest assumpto. Vosté tindrá sempre en mi, com fins are, una bona amiga que sabrá agrahirli 'l seu afecte per una part y per altre el zel que 's prend en interés comú, pera que las nostras fincas ens produhescan una bona renta. La mamá escare no ha sortit. Si vol esperarla ..

ARTUR. (després d' una petita pausa) Gracias. Si... l' esperaré ab molt gust.

(Entran en escena D.ª Serafina y Amelia vestidas pera sortir y 's deturan pera despedirse de Don Arturo y Aurora)

ESCENA V

AMELIA, SERAFINA y dits

AMELI. Adeu, mamá. Tornaré tot seguit pera llegir la carta d' en Ricardo. Ja 's deu haver doctorat...

SERAF. (saludant á Don Arturo) Don Arturo...

ARTUR. Las acompanyaré.

AURO. Bravo. Sempre tan galant.

ARTUR. La galantería es, en tot cas, per part de D.ª Serafina y de l' Amelia al permetrerm que las acompanyi.

SERAF. Gracias. Que ja han acabat?

AURO. Si.

ARTUR. Per avuy.

AURO. Naturalment. Per avuy havém parlat tot quan deviam respecte als nostres interessos.

AMELI. (á Serafina) Anèm, ávia?

SERAF. Anèm, anèm, no pateixis.

ARTUR. (despedintse d' Aurora donantli la má) Aurora, passiho be.

AURO. Hasta quan vosté vulga, Don Arturo. Are 'ls miraré desd' el balcó pera veurer l' efecte que fan vosté y la mamá, vistos de lluny y l' un al costat de l' altre.

SERAF. Y si no 'n tens prou, pren l' instantánea y fés un retrato.

AMELI. (estirant á D.ª Serafina) Avia!

SERAF. Aném! Quina pressa! Ditxós Ricardo! Are frisas per la benehida carta y quan lo tens á n' ell á ton costat semblas la Mare de Deu de las Neus y 't quedas com una tonta. Ja sabs que més d'una vegada s'en ha queixat. (Durant aquest parlament de D.ª Serafina, Don Arturo figura enrahonar apart ab Aurora) (A Aurora) Vaja, adeu.

ARTUR. (saludant novament á Aurora) Novament Aurora!

AURO. Adiós, Don Arturo. Adiós mamá.

AMALI. Hasta luego, mamá.

(Aurora se 'ls queda mirant fins que surten p'el fons, arrimantse seguidament al balcó pera veurerls passar.)

ESCENA VI

AUROBA sola

(Després d' un moment d' estar á prop del balcó saluda ab la ma y el cap com si la saludessen á n' ella desde 'l carrer y va á seurer á un cantó del sofá. Avans tira despreciativament á sobre de la taula el sobre ab diners que Don Arturo li ha entregat) Diners! Si 'm sobran! (Treu la carta que te guardada en el pit y l' obra pausadament. Després mira recelosa en tord de l' escena y per fi llegeix la carta) «Madrid 29 de Noviembre». Vint y nou? Ha vingut retrassada. «Querida Amelia: Por fin salí del paso. Ya me tienes hecho un doctor en jurisprudencia. Ya era hora; pero todas las desazones las doy por bien empleadas. Mi Memoria sobre el Matrimonio, que en parte escribí á tu lado y en parte pensando en tí, me ha valido la nota de sobresaliente. Yo, á decir verdad, no creo haberla merecido; pero el Tribunal ha sido muy galante. Ha comprendido que un trabajo de tal naturaleza solo podía ser obra de un pobre enamorado como yo y me ha otorgado la mejor nota para que te la envie en forma de flor que te dedica todo un claustro. En fin, mi alegría no tiene límites y creo que tanto tu, como nuestra linda mamá... (pausa) compartireis mi satisfacción. Salgo mañana en el expreso. Un abrazo á tu mamá; á nuestra lindísima mama... (pausa) y á la buena y simpática abuelita. Y hasta pasado mañana que tendré la inefable dicha de estar á vuestro lado..., se despide tu... apasionado.., Ricardo... (Pausa. Aurora torna á llegir las últimas paraulas ab cert sentiment) tu apasionado... Ricardo» (silenci. Aurora permaneix un moment cavilosa devant de la carta) Ditxosa d' ella que te qui l' estima... com jo no he sigut estimada! (Tenca pausadament la carta y suspirant la guarda novament en el pit Després s'aixuga una llágrima..

ESCENA VII

RICARDO y dits

(Ricardo 's presenta á la porta del foro desd' ahont diu las primeras paraulas, entrant seguidament en escena. Vesteix trajo de viatje.)

RICAR. Aurora! Mamá!

AURO. (Alsantse y serenantse sobtadament dirigíntse á Ricardo). Com? Ricardo! Quina sorpresa! Si acabava en aquest moment de llegir la teva carta anunciant la teva arrivada.

RICAR. Are?

AURO. En aquest moment.

RICAR. Haurá vingut retrassada. Y l' Amelia?

AURO. Ha anat á casa Natalia á donarli 'ls días. Com no t' esperávam avuy y menos á aquesta hora...

RICAR. No he volgut anar á casa sens pujar avans á saludar á tots vostés. Y dona Serafina?

AURO. Bona! Ha acompanyat á l' Amelia á casa de la seva amiga.

RICAR. Tan simpática com sempre ¿eh? A pesar de que mes d' una vegada m' ha fet enrajolar renyantme, no diré sense rahó, que consti que l' estimo molt.

AURO. Pero seu, home, seu. (seyent els dos) No pots imaginarte quina alegría he tingut al llegir el brillant resultat dels teus exercicis de doctorat. Ja sabs qu'aqui, tots, y jo especialment, pot ser perque't comprench més, ens identifiquém en tú, tan en tas alegrías com en tons pesars, si may ne tens algun.

RICAR. Gracias.

AURO. Cregas que pera mi hauria sigut una verdadera satisfacció el poguer sentirte, veurert...

RICAR. Gracias, gracias. Suposo que l' Amelia haurá tingut una gran alegría; per mes qu' es tan poch comunicativa que sembla que res li fa fret ni calor.

AURO. L' Amelia encare no n' está enterada.

RICAR. Com s' entén? La meva carta.....

AURO. No; la teva carta no ha tingut temps de llegirla.

RICAR. Que no ha tingut temps...! No será perque sigui molt llarga, puig ab l' alegria del retorn y del éxit de mos exercicis y ab l' idea de que tot els ho havía d' espliear de paraula, no 'm vaig extendrer molt. Perqué no l' ha llegida?

AURO. Jo 't diré: quan ha vingut el carter, ella sortia; y ab ella y la seva ávia, sortia també d'aquí D. Arturo. Y per discreció...

RICAR. Ja!

AURO. Li hauria donada á llegir al tornar de casa Natalia. No vol dir res. Aixis tindrá major alegria, perque junt ab la que la carta li produhirá rebrá la sorpresa de trobarte aquí. Y que? T' has divertit á la villa y eorte? Perque suposo qu' haurás tingut temps pera tot. Y á mi ja m' ho pots dir.

RICAR. Dirvertirme jo...? Prou sab vosté que conech molt mon y que no necessito anar á Madrit pera busear distraccións que tampoeh trobaria. Ademés: jo no 'm distrauria en lloch del mon separat de l'Amelia, y de vosté mateixa á qui tan estimo, perque después de tot, vosté, sino es la meva felicitat, es la mare de la meva felicitat.

AURO. Pero una mare massa jove, massa... poch respectable. No 't sembla? (Rihent).

RICAR. Realment. Més d' una vegada 'ls qu' ens han vist p'el carrer junts, ens han pres per marit y muller.

AURO. Vols dir?

RICAR. Quan no han fet mals pensaments.

AURO. Y are?

RICAR. Sens' anar mes lluny: el mateix día precisament que vaig emprendrer el viatje á Madrit, vaig trobar á l' estació á un amich que la nit avans ens havia vist p'el carrer de Fernando, y de bonas á primeras y sens' eneomanars á Deu ni al diable, 'm digué: «L' enhorabona Ricardo. Ja 't vaig veurer anit. Anavas molt ben acompanyat *Boccato di cardinale.*» Es á dir: ab pocas paraulas..... tot un poema.

AURO. (rihent) 'S veu que vens de broma y qu' á Madrit t' han fet molts bons tractes.

RICAR. No diré que no. (transició) Que tardará molt l' Amelia?

AURO. No sé!... no ho crech..... Pero, en fi: digas, cóntam. Tornant á Madrit, encare que no t' hagis divertit com vens á suposar, t' haurás passejat.

RICAR. Poch.

AURO. Haurás anat al teatro.. ..

RICAR. No.....

AURO. Al Real....

RICAR. Ni al Real.....

AURO. Agradante tant la música.....

RICAR. Agradantme tant la música! No hi he posat els peus: he retirat d' hora y m' he passat las vetllas estudiant ó bé fent versos qu' es un' altre de las mevas manías. Ja 'ls llegirém y parlarém detingudament de tot més tart: quan tornaré, quan siga l' Amelia aquí. Tal vegada li sabria greu... Veritat es per axó, y are que l' ocasió s' ho porta y estém sols tinch desitj de dirli, qu' el caracter de l' Amelia 'm te bastant mortificat. Es tan especial, que sembla que tot li es indiferent. No ser=á axís tal volta; pero es tan freda... Moltas vegadas li he contat algunas cosas mes ó menos interessants qne m' afectavan directament ó li he llegit trevalls meus mes ó menos inspirats, y res: tot ho ha escoltat ab una indiferencia que gela.

AURO. Es perque es criatura.

RICAR. Ca! Es el caracter que dificilment cambiará.

AURO. Qui sab!

RICAR. Es ben diferent del de vosté....!

AURO. No diré que no; pero mes que tot, cregas Ricardo qu' aquest defecte que tú trobas en l' Amelia, si tal pot anomenarse, es degut á qu' es encare molt nena y á que certas cosas no las comprén. Si la vejesses quan tu no hi ets, sembla talment un altre.

RICAR. Quan jo no hi soch! Precisament quan jo no hi soch!

AURO. Verdaderament: quan no hi ets, tot se li torna parlar de tú y suspirar per tú.

RICAR. Donchs aixó 'm mortifica encara més: ¿perqué á mon costat sempre está freda, freda... sempre muda, sempre distreta...? Aquest caracter, aquesta indiferencia, aparent segons vosté, es l' única amargor que hi ha en el cálzer del nostre amor. Y el cálzer del amor ha de ser tan dolç, tan dolç... Si, Aurora, si, la seva fredor 'm fa mal, se 'm comunica... (Pausa) Oh! No se sembla á vosté la seva filla, no; ja li he dit avans. Vosté tan ardent, tan nerviosa, tan... A dir veritat, mes d'una vegada he fet á solas un estudi fisich y psicológich de las dos. Fisicament, es á dir: á jutjar per la 'sculptura 's veu que mare y filla están talladas per la ma divina, perque si l' una es bonica l' altre no ho es menos; la mateixa puresa de lineas, la mateixa riquesa de color... Pero aixís mateix son ben be'ls dos crepuscles. L'Amelia el del matí; hermós, molt hermós, pero fret: al cel nuvols blanquinosos, á la terra la rosada que gela, plantas que s' alsan, flors que s' obran; una vida que desperta... Vosté 'l crepuscle de la tarde; hermós, molt hermós; pero al cel núvols de foch; á la terra, terra que crema, una vida en tot son esplendor, en plena joventut, en plena forsa.....

AURO. Ricardo, per Deu!

RICAR. Que? No es aixis? No penso be...?

AURO. (després d' un moment de pausa) No! Tu 'ns miras á las dugas ab l' ánima fogosa del poeta. No! Tu veurás com á mida que l' intel·ligencia de l' Amelia 's desenrotlli y qu' ella 's vagi fent gran y vagi comprenent l' amplitut de tos coneixements y el paper qu' estás destinat á representar en Societat, ja veurás, dich, com el seu carácter s' anirá modificant, amotllants' al teu y en fi: qu' ahont avuy hi veus un gel que tal vegada no existeix, hi trobarás sens dupte un foch abrasador.

RICAR. De no ser aixis ne sofriría molt y havent de viurer ab la companyia de vosté, 'l contrast

'm semblaría molt violent... Jo necesito que la dona 'm comprengui, que la dona senti, si, sobre tot que senti; que pensi després si es cas; pero que senti avans que tot. La dona ha d' ésser la personificació del sentiment humá y l' home la del pensament, la de l' intel-ligencia. Jo voldría que l' Amelia 'm comprengués com vosté: p'el cami del cor, no del cap. Voldría que pensés y sentis com vosté...

AURO. Oh!

RICAR. Que 'n havia de ser de felis Don Ferrán!

AURO. El meu marit?

RICAR. Si senyora, si: 'l seu marit.

AURO. No li vaig donar motius pera que no ho fos, pero.....

RICAR. Oh! Si sabia apreciar el valor de la seva esposa.....

AURO. Gracias, Ricardo, gracias. Crech haverte dit mes d' una vegada qu' en Ferrán me doblava l'edat y naturalment: ni ell ni jo podiam ésser realment felissos. Pobre Ferrán! El nostre matrimoni fou una verdadera equivocació. Jo era ingénua com l' Amelia. Quan de mon cor comensavan á sortirne las guspiras, en el seu si apagava 'l foch de la joventut. Quan en el meu comensava á creixer la flama abrasadora, 'l seu era un conjunt de cendres...! Pobre Ferrán! (Ricardo s'alsa per anársen. Aurora s' alsa també) Com? T' en vas...?

RICAR. (Ab certa nerviositat mal dissimulada) Si; m' en vaig; he d' anármen; l' he escoltada ab molt gust, pot ser massa; l' he sentida com la sento sempre, ab el plaher del que olu una música afalagadora, pero..... ubriacat ab sas paraulas m' oblidava de que no he anat encare á saludar á mos pares y francament..... no voldría que passessin ánsia ni que creguésin falta de carinyo la meva justificada deferencia pera vostés. Además: no sé si es efecte de la meva imaginació sempre exaltada; pero 'm sembla... (ab calma) que sense donárnosen compte,... tan vosté com jo 'ns havém obert massa 'l cor.....

AURO. Com? Si un excés de franquesa por ésser vituperable.....

RICAR. (prenent la ma d' Aurora) Per Deu, Aurora!

AURO. En fi: sento que no pugas demorarte un moment mes, perque l' Amelia no pot tardar. Si vols li enviaré recado... Es tan aprop.....

RICAR. No... No cal; tornaré prompte. Diguili, si li sembla be, qu' aixís qu' he arrivat he vingut y que més tart ens veurém. Adeu (Al girarse veu el ram de flors) Ah! Aqui no faltan may las flors! 'S veu que Don Arturo es constant... Ell pensará que de gota en gota 's forada la pedra, y qu' ab flors y mes flors s' arriva á fer una toya.

AURO. (rihent) Pobre Don Arturo!

RICAR. Don Arturo es l' imatje de la constancia en forma d' home, perque verdaderament l'humanitat es inconstant... Es clar: com el mon va donant voltas,... tots rodém sense adonárnos en. Vaja, Adeu... Aurora, are comensaria á filosofar y no convé (donantli la má) Adeu.

AURO. Las mans te creman. Estás febrós.

RICAR. La febre del viatje. Hasta luego.

AURO. Hasta luego Ricardo.

(Ricardo surt)

ESCENA VIII

AURORA y LLUIS

AURO. (nerviosa) Qu' ens havém obert massa 'l cor...! Haurá comprés... ¡Oh! (toca 'l timbre) Sembla que'm falta aire, que 'm falta espay.....

(apareix Lluis)

Lluis: digui al chauffeur que prepari l' automóvil.

LLUIS. El chauffeur jeu, senyora.

AURO. Jeu?

LLUIS. Si, senyora; ab un dolor en tot el cos. 'S veu qu' el xáfech que l' arreplegá ahir al tornar de la torre li ha ocasionat una malaltía. (Aurora demostra molta nerviositat)

AURO. Corrents: avísin al metje:

LLUIS. Está molt be. Si la senyoreta vol qu' enganxin la berlina.....

AURO. No; no sortiré. Retiris Lluis (Lluis s' en va p' el foro després de saludar á Aurora ab una cortesia) Perque he d' estar nerviosa? perqué..? Ba ¡distrayemse! (Busca nerviosament una pessa entre varias qu' hi deu haver sobre 'l piano. Per fi la troba y 's posa á tocar. Després d'un curt momen d'estar tocant entran en escena D.ª Serafina y Amelia).

ESCENA ÚLTIMA

D.ª SERAFINA, AMELIA y dits

AMELI. (entrant tota joyosa) Es el vals qu'en Ricardo 'm va enviar de Madrit. Oy Mamá? Que n'es d'ayrós! Fa venir ganas de ballar. (A Aurora que s' haurá alsat del piano) Ay! Perque no segueixas? (Entra Serafina).

AURO. (sempre nerviosa) Molta pressa duyau! (A Amelia) Que haurá dit la Natalia al veurer qu'el día del seu sant estavas ab ella tan poch rato? Això ha sigut visita de metje.

SERAF. (seyent) Pero, dona, si es una criatura que no te repós. Tan aviat semblá una mómia com un argent viu. Es pitjor qu' una nena de cinq anys, que frisa per una nina. 'S veu qu'en Ricardo li fa 'l mateix efecte. Ditxosa carta! «Que'm deurá dir en Ricardo! Si haurá enllestit en Ricardo.....!

AMELI. Es clar... .

SERAF. Y quan vindrá en Ricardo!» Vet'aqui lo que m'ha dit desde que havém sortit d'aqui fins qu'havem arrivat á casa de la Natalia. Bueno; ja hi som. Que't creus qu'ha volgut seurer? Qu'es cas! Li ha fet un petó, li ha donat el mocador y ávia aném, ávia aném,. no ha parat fins que m'ha tingut al carrer.

AMELI. Be; pero pera disculparme ja li he dit á cau d'aurella que tenía carta d'en Ricardo y daya pressa pera venirla á llegir.

SERAF. Lo qu'es qu'entre ta mare y ton pare, qu'al Cel siga, te tinguéren tan consentida, que varen descuidar bastant la teva educació.

AURO. Mamá!

SERAF. Ja sabs que parlo clar. No es la primera vegada que la teva filla m'ha fet sortir els colors á la cara.

AURO. Deus ferte cárrech.....

SERAF. De res!

AMELI. Avia! No s'enfadi!

SERAF. No'm fassis enfadar tú.

AURO. (á Amelia) 'M sab molt greu que disgustis á la mamá.

SERAF. Be; bueno. Ja está fet; dónali la carta y acabat amen Jesús.

AURO. No; ja es inútil. Ja no'n faria res de la carta.

SERAF. Perque?

AMELI. Alguna mala noticia?

AURO. No, no; res d'aixó. Es perque en Ricardo j'ha arrivat.

SE. Y AM. Qu'ha arrivat?

AURO. Si.

AMELI. (ab pressa) Y ha vingut? L'has vist? Li has parlat? Que t'ha dit?

AURO. Si, filla, si; ha vingut, l'he vist, li he parlat.

AMELI. Y ahont es?

AURO. Ay! Ay! Ahont vols que siga? A casa seva.

AMELI. M'enganyas! Ves si s'en hauria anat sens'esperarme. Que no li has dit ahont era?

AURO. Si.

AMELI. Y li has dit que vindría luego?

AURO. També.

AMELI. Y s'en ha anat? Ca! 'L deus tenir amagat y vols donarme una sorpresa.....

AURO. Y are?

AMELI. Ves si s'en hauria anat sens'esperarme....

AURO. (mortificada) Duya pressa y.....

AMELI. (ab tristesa) Tanta presa duya?

AURO. (nerviosa) Si, dona, si; molta. ¡Qu'ets pesada!

AMELI. (com avans) Qu'es estrany.....! (Ab molta tristesa) Veritat ávia qu'es estrany que no m'hagi esperat? (seyent molt entristida)

SERAF. Filla meva; no'm sembla qu'aixó tingui res de particular, sols qu' á disset anys un gra d'arena sembla una montanya y á cinquanta cinq hi ha montanyas que semblan grans d'arena.

TELO

ACTE SEGON

La mateixa decoració. Sobre de la taula quatre taças de café, la cafetera, sucrera, una ampolla de licor, etc.

ESCENA PRIMERA

AURORA, AMELIA y RICARDO

(Al alsars'el teló, Amelia está asseguda al piano, tocant. Aurora y Ricardo en el sofá en amena conversació. Amelia ha de tocar ab el pedal celeste pera que's percibeixi clarament el següent dialech que no conensará fins y á tant que regui en el públich el degut silenci).

RICAR. Li juro que quan, recent arrivat, vaig sortir ahir al matí d'aquesta casa per' anar á la meva, vaig sentir un desequilibri en tot el meu cos. Jo no sabía, en veritat, á que atribuhir aquest fenómeno estrany. Quan á la tarde vaig tornar ab el desitj de veurer á l'Amelia, jo no sé perque no vaig trobarme tot lo expressiu que de costúm me sentía á son costat. Ella, p'el que'm sembla, no va coneixer res.

AURO. Y tot això perque?

RICAR. (fent un esforç) No ho sé. Hi havía en mon cor una verdadera lluyta que durá tot el día. Vingué la nit, vaig probar d'adormirme y mos ulls s'hi resistian. Jo procurava apagar el remor dels crits que sortian de la meva ánima y distreya 'l meu pensament conduhintlo á regións ben diferents, Tot fou inútil Si els ulls arrivavan á clucarse alguna vegada, un somni entre deleitós y terrible 'm despertava

tot seguit sobresaltat. La meva imaginació entre nerviosa y febrosenca 'm feu alsar per fi del llit y agafant paper y llapis escriguí uns versos... Acabats que foren, desfogada la meva ánima ab ells vaig sentir un repós afalagador, un vapor suau que m'embolcallaga y sens' adonármen vaig adormirme entre nuvols de color de rosa, que formavan en el cel de mon esperit, las mes hermosas combinacións.

AURO. Be; are parlas aixís perque estás eecitat; els efectes del café... Lo que ahir te va passar, si es que realment t'ocorregué lo que dius, 's compren molt be; 'l eansanci del viatje, un conjunt d'impresións rebudas al arribar aquí, 'l veurer á l'Amelia.....

RICAR. Y á vosté... Si, si; un conjunt d'impresións, vosté ho ha dit; vosté ho ha endevinat sense donársen compte.

AURO. Y... ¿No poden llegirse uns versos que tanta influeneia benefactora han exercit en el teu organisme?

RICAR. (dirigint á Amelia una mirada recelosa) No; no m'atrevesch.

AURO. Perque?

RICAR. No sé; pero... no m'obligui á llegirlos. Tal vegada será millor qu'els rompi ó qu'els cremi.

AURO. Es que no tens en mi la confiança deguda?

RICAR. En vosté tota. En qui no la tinch es en mi mateix.

AURO. Constituheixen, donchs, aquets versos un secret molt intim que tens por de divulgar?

RICAR. Sens dubte.

AURO. Vaja! Cada vegada m'intrigas més; pero, en fi, ja sabém lo que significan uns versos, puig qu' á la ploma se li fa escriurer lo que vol la imaginaeió.

RICAR. A la meva no la mana mes qu'el cor.

AURO. En fi; no insisteixo. Guárdals.

RICAR. (dirigiex novament una mirada recelosa á Amelia y vejent qu'aquesta segueix tocant treu els versos de la butxaca) No; no'ls he escrit pera guardarlos perque me'ls ha inspirat vosté.

AURO. Jo.....?

RICAR. Vosté: tínguils. (Aurora 's resisteix á prendrels) No'ls vol? (Pausa. Petita resistencia encare per part d'Aurora) Si no'ls preu els rompo.

AURO. (ab rapidés y detnrant l'acció de Ricardo que vol esqueixarlos) No; dónamels. (Pren els versos á temps qu'Amelia deixa de tocar y s'alsa, Aurora queda un xich confosa).

RICAR. (A Amelia ab fredor) Ja t'has cansat de tocar?

AMELI. (ofesa) Si; m'he cansat de tocar pera las parets que son las únicas que m'escoltavan, desde 'l moment en que ni tú ni la mamá pareu atenció en mi. Esteu els dos enrahona que t'enrahona y jó, ab l'afany d'escoltarvos, ni'm faig cabal del que diheu, ni'm faig cárrech de'l que toco. No hos ho haveu dit tot á l'hora de dinar que'ns haveu tingut á l'ávia y á mi com á dugas mómias?

AURO. (reconvenintla) Amelia!

RICAR. (Ab flema) ¿Sabs Amelia que't trobo molt susceptible desde qu' he tornat de Madrit?

AMELI. Ab motius; si, ab molts motius. Avans no seya al piano que tu no seyessis á mon costat; no movia un peu que tu no vinguessis á radera meu; no feya mourer una fulla que tu no m'hi ajudessis. En cambi, are, desde que has tornat de Madrit, estás mes pera la mamá que pera mi. Tot pera la mamá; tot ho contas á la mamá; no 't preocupa més que la mamá.

AURO. (com avans) Amelia!

RICAR. Ba! Un nuvolet d' estiu, veritat? (Tractant de fer una caricia á Amelia)

AMELI. (apartantse) No, déixam!

ESCENA II

Don ARTURO y dits

(Amalia ha anat á col-locarse' á la dreta á distancia de tots)

ARTUR. 'S pot passar?

RICAR. (dirigints' á Don Arturo y saludantlo) Don Arturo!

ARTUR. No voldría interromprer la alegría qu' avuy deu regnar aquí. (A Ricardo) Siga benvingut senyor Doctor.

RICAR. Moltas gracias.

(Amelia segueix á la dreta á prop del balcó sense mirar lo que passa en la escena y sense dissimular son enfado)

ARTUR. No 'n deu estar poch de cofoya la... nuvia! (pausa) Ay! Ay! confidencialment á Ricardo) Que l' ha feta enfadar?

AURO. Ca! (cridantla) Amelia!

AMELI. (ap. tot mirant al carrer) Si, si, Amelia!

ARTUR. Vaja; ja comprench qu' han renyit.

RICAR. (rient) Si; havém renyit de per riurer...

ARTUR. Ja! Vamos: renyinas d' enamorats. ¡Oh! Hi ha qui diu que son la salsa del amor. Jo practicament pot dirse que no ho sé perque soch profá en aquesta materia; no perque no hagi estimat may, sino perque may he sigut correspost... Totas las donas m' han donat carabassa. Aixis es que dich lo que crech ó lo que sento á dir... (A Ricardo) Vaji: vaji á consolarla, Ricardo, vaji.

AMELI. No necessito que m' aconseli ni ell ni ningú, Y ho contaré tot á l' ávia; si, tot á l' ávia ho contaré. Are hi vaig (decidida) Pássiho be, Don Arturo (s' en va per la dreta).

AURO. Amelia!

ARTUR. No n' ha de fer cas! No veu qu' es una nena?

(Aurora ap. haurá anat arrugant els versos que li ha donat Ricardo, y acaba per guardarlos dissimuladament en el pit)

AURO. (p' els versos, ap.) 'M creman!

(Ricardo ha quedat un moment pensatiu)

ARTUR. Vaja, vaja! No s' hi capfiquin.

RICAR. (Apart á Aurora) Hem d' enrahonar.

ARTUR. (A Aurora) Donchs, jo venía...

RICAR. Jo 'ls deixo, mentres vostés parlan de negocis.

ARTUR. Per aixó no deu anársen.

RICAR. Tinch una diligencia que fer y aprofitaré la ocasió que 'm proporciona l' enfado de l' Amelia y l' entrevista de vostés (Saludant á Don Arturo) Don Arturo...:

ARTUR. Que li vaji be, Ricardo. Y hasta cada rato, perque suposo qu' are ja 'ns veurém sovint.

RICAR. Es natural (A Aurora) Hasta luego, Aurora. (ap. á Aurora) Torno tot seguit.

AURO. Hasta luego, Ricardo.

(Aurora queda mirant espresivament á Ricardo, mentres aquest s' en va, y aquesta mirada no passa desapercebuda per D Arturo).

ARTUR. (apart) Las miradas son espressivas. La virtut raras vegadas 's trasmet p' els ulls.

ESCENA III

AURORA y Don ARTURO

ARTUR. (transició) Verdaderament es un xicot guapo, elegant, ben plantat...

AURO. Don Arturo! Dispensi; pero no 'm sembla dia á proposit el d' avuy pera parlar de res... (Seyent maquinalment).

ARTUR. Caramba! Caramba! Y aixó?

AURO. (Nerviosa) No sè... no sabría esplicarli. Estich nerviosa...

ARTUR. Nerviosa?

AURO. Si...! La... boyregada d anit.

ARTUR. D' anit diu? Si era una nit espléndida; freda, si; pero seca, ab un clar de lluna que recordava aquella sonata de Beethoven. Tal vegada aquí dins...

AURO. Aquí?

ARTUR. En fí: ho sento. Sento que no poguém parlar y sobretot que 's trobi en semblant estat d' ánimo, perque avuy precisament haviam d' anar junts á ca 'l Notari, com ahir li vaig indicar, pera l' assumpto de la venda del Mas de las Espigas. Vaig donar hora...

AURO. (sempre preocupada) Ja 'm sab greu; pero... no 'm puch mourer.

ARTUR. Bah! Que tal vegada la preocupa la renyina d' en Ricardo y l' Amelia? No 'n fassi cas, Aurora, no 'n fassi cas. Ja 'ls passará; si, ja'ls'passará y després s'estimarán molt més qu' avans. (Petita pausa. Observació per part de Don Arturo) Si el cel fos sempre llis y blau, no comprendriam ni'ns produhiría cap efecte la seva bellesa. Es precis que de tant en tant els núvols ens el tápin pera que, al aclarir y al veurerl de nou, poguém sentir els efectes de la seva grandiositat. Y entench, sens'esser périt en la materia, qu'entre dos que s'estiman de veritat ha d'ocorrer lo mateix. En el cel del amor hi ha d'haver núvols de quan en

quan; si, bastants nuvols, ó, com s' diguessim, moltas renyinas, perque desprès vé un somris afalagador, qu'en aquest cas representa l'arch de San Martí, unas miradas mal dissimuladas que venen á ser els raigs de sol de l'ánima enamorada y per fí entre rialletas dolsas, y miradas ardents, l'atmósfera s'aclareix y apareix ab tota sa grandiositat el cel puríssim del amor...

AURO. (que durant el parlament de D. Arturo ha estat com distrata y preocupada, s'aixeca y diu, apart) Voldría arrancarm'el cor!

ARTUR. (Alsantse sobresaltat) Aurora! Que li passa? (apart) Será cert lo qu' he cregut endevinar...?

AURO. (procurant dissimular) Segui, Don Arturo, segui. No tinch res. Dispensi; preocupacions... ideas tontas.,. desequilibris...

ARTUR. Be; mes...

AURO. No res, no res; ja passará. Segui.

ARTUR. 'M preocupa en cambi.,. (Seyent).

AURO. Deya vosté, qu'el Mas de las Espigas .,

ARTUR. Sí: li deya qu'avuy haviam d'anar á ca'l Notari per quant vaig donar anit paraula al comprador de que allí'ns trobariam pera ultimar els extrems de lavenda.

AURO. (sempre preocupada) Ja.

ARTUR. Jo respecto, no obstant, el seu estat d'ánimo y ho deixarém pera demá si ho creu oportú. Pero no convé aplasar per més temps la formalisació del contracte. Ja sab qu'es una finca de la qual convé qu'ens desprenguém, y si'l comprador 's refredés... Ab això; si demá... (apart devant de la preocupació d'Aurora) Tanta abstracció de tot...

AURO. (prompte) Com deya? Ah! si; com vosté vulga. Demá, sí...

ARTUR. (desprès d'una petita pausa y ab confiansa y severitat) Aurora, escolti (petita pausa) Ja sab vosté que fins avuy he sigut, mes qu'un amich, un apassionat admirador y servidor devot de vosté..

AURO. (procurant dissipar tot pensament) Digui, digui, l'escolto.

ARTUR. Deya, donchs, que si l'amistat que m'unia ab en Ferrán y l'afecte que sempre he nudrit per vosté, tenen á sos ulls algún valor

y si la meva llealtat y la meva prudencia li mereixen alguna consideració, voldría, si no fós indiscreció, que depositês en mi la seva melangía pera poder calmarla ab bons concells y ab paraulas de respectuós afecte.

AURO. Gracias, Don Arturo.

ARTUR. Recordo qu'ahir, quan li presentava l' ofrena de la meva afecció y de las mevas santas aspiracions. vosté llansá una espressió que, li confesso, 'm causá de moment una impresió dolorosa. Mes avuy, devant de son estat y després d'un conjunt de reflexions que m'he fet la nit passada, lligant unas cosas ab altres y deduhint de certas causas els consegüents efectes, avuy, com dich, he rectificat el meu modo de pensar. Es mes: avuy reconech qu'á vosté li sobrava la rahó y que á mi'm faltava la reflexió, que, per altre concepte, li ha faltat també á vosté, perque al cor no se'l deu deixar governar sol. . Cal que tingui al judici per conceller... Reconech, donchs, qu'els dos estém molt aprop y molt lluny; tan aprop per l'amistat com lluny per lo demés. Y reconech, en fí, que p'els meus anys, jo no puch ni dech realment esperansar, no precisament per part de vosté sino de qualsevol dona, mes qu' una estimació tendre, afabie, suau, mentres que vosté p'els seus, pot, y fins deu aspirar ab sensatés á la fusió de son cor ab el d'un home que puga correspondrer calor ab calor, forsa ab forsa, intensitat ab intensitat... (Petita pausa. Aurora escolta á Don Arturo ab interès) Ahir va dirme vosté: ¡«qui sab si nia en mí algun altre sentiment!» Jo, á dir veritat, tenía mil motius pera dubtármen y m'en dubtava malament, sobretot coneguent com conech la seva vida retirada y com creya coneixer el seu modo de pensar. (petita pausa) Pero... hi ha vidas retiradas que solen ser perniciosas, (Aurora baixa els ulls) Jo, mirant al oritzó de la seva ánima, no hi veya ahir més qu'una petita boyregada que creya próxima á deixatarse... Avuy, permétim que li

digui; avuy ja hi veig molt més. Si; hi veig una turbonada horrible, precursora d'una tempesta próxima á esclatar...

AURO. Don Arturo!

ARTUR. Si, Aurora, si. Aquesta tempesta s'está formant en la seva ánima y esclatará mes tart ó mes prompte. La seva nerviositat es deguda á'ls primers llampechs... Els anys fan del home una especie de metje obligat, perque descorrent molts vels y posant al descobert las cruesas de la naturalesa, li permeten fer, mal que no vulgui, l'autopsia moral mes completa del cor d'una dona. Y fent inconscientment la del cor de vosté, he descovert.... !oh!.

AURO. Com? Vosté suposa tal vegada.....

ARTUR. No suposo, Aurora; endevino.

AURO. Eh?

ARTUR. O crech endevinar.

AURO. D. Arturo...!

ARTUR. Vostè'm permet que li sigui franch.....?

AURO. Que si li permeto...? Per que no?

ARTUR. Si no ha d'ofendrerla.....

AURO. D. Arturo.....

ARTUR. Donchs vosté.....

AURO. (ab ansia) Acabi.

ARTUR. (fent un esfors) No; no; no m' atravesch.

AURO. Li suplico; parli.

ARTUR. Vol que parli?

AURO. Si!

ARTUR. Donchs vosté estima á n'en Ricardo.

AURO. (prompte y temerosa de qu'hagin pugut sentir) D. Arturo!

ARTUR. (alsanse) Vosté ha volgut que parlés; vosté m'ha forsat á confessarli lo que jo penso... (pausa) Y... (en veu baixa) are ab franquesa: es cert ó no? (Pausa) Aurora!

AURO. (ab veu ofegada per l'emoció) Que jo estimo á.....

ARTUR. Si, si: que vosté estima.....

AURO. (ab energia, alsantse y tallant la frase á don Arturo) Oh, prou! Déixim, D. Arturo, li suplico; déixim. Avuy... avuy fora inutil que parléssim de negocis ni de res. Tinch el cor fet á trossos, necessito aire, necesito llum, , vida, tot pera posar á tò mon judici y recobrar la serenitat pera poguer discorrer. Quedis vosté aquí

si vol; ja sab que queda á casa seva y permétim qu'm retiri. Demá tal volta parlarém de tot, si; de tot quan vulga. Avans dech concentrarme y veurer si es cert que l'ánima surt p'els ulls ó si es que'ls homes son visionaris. Passiho be, D. Arturo; passiho be. (saludantlo y retirántse) (ap.) Volen arrancarme una confessió qu'encare no he fet á n'ell! No! May! May! (Mutis per l'esquerra. D. Arturo se la queda mirant)

ARTUR. (després d'un moment d'haver sortit ella) No ha negat y aixó val tan com una afirmació, Está bé; demá parlarém de tot.
(S'en va tranquilament p'el fons ab la mirada fixa cap á la porta de l'esquerra per hont ha sortit Aurora. Aixis qu'acaba d'anársen, entran en escena per la dreta, D. Serafina y Amelia, agafada aquesta del bras d'aquella).

ESCENA IV

SERAFINA y AMELIA

AMELI. (ploriquejant) Ho veu ávia? Ho veu? Ni ell, ni la mamá, ni, D. Arturo. Sembla que tots ens abandonan; tots s'en han anat sense cuidarse de nosaltres... Pero en Ricardo no te perdó, no. En tot el dinar m'haurá dit quatre paraulas y á vosté ni li ha fet cas Totas las atencións d'ell han sigut pera la mamá! Després de prendrer el café ha seguit conversant ab ella y al últim s'en ha anat sense dirme adeu. Mitj'hora seguida he estat tocant el piano perqu'ell m'ho ha demanat. Y al últim pera no escoltarme.

SERAF. Be, seu y no't preocupis ni ploris, que las llágrimas tenen massa preu y no han de posars' á mercé de qui no las mereix.

AMELI. Jo no voldría pas plorar; pero no puch donarme pau devant del comportament d'en Ricardo.

SERAF. Vaja, vaja, prou.....

AMELI. Cregui, ávia, qu'en Ricardo no m'estima com avans. Y si fós cert.....

SERAF. Si fós cert que?

AMELI. Que si fós cert, jo'm moriría, ávia.

SERAF. Que'm vols fer riurer? Eh? Que'm vols fer riurer?

AMELI. ¡Avia!

SERAF. Escolta: tú l'estimavas molt á ton pare ,veritat?

AMELI. Molt ávia, moltíssim.

SERAF. Mes qu'á n'en Ricardo l'estimavas ¿veritat?

AMELI. (despres d'una pausa y fent un esforç y ab veu mes baixa) Si, ávia, més; pero.....

SERAF. No vull peros; l'estimavas més ó no?

AMELI. .....Si.

SERAF. Donchs be. De pares no s'en poden tenir dos; de nuvis s'en poden tenir cent. Quan morí ton pare, ni tu 't morires ni perderes l'enteniment. Las llágrimas que vas vessar - y aquellas si qu'eran justas y merescudas - s'anáren secant á poch á poch, mentres el temps 's cuidava d'anar tencant la ferida qu'aquella mort va causar en el cor teu. Are digas, Amelia meva: no fora injust, no fora un pecat imperdonable que l'indiferencia, l'oblit ó la pèrdua d'un home á qui, segons acabas de confessar, estimavas menos qu'á ton pare, d'un home qu'ab un xich de forsa de voluntat pots substituhir cent vegadas, produhís en tú una ferida mortal, quan la pérdua de qui va donarte la vida 't causá tan sols una ferida passatjera? No vull dirte ab aixó que cregui, com tu dius, qu'en Ricardo no t'estima com avans; pero tot cab en lo possible. Y si fos cert, si lo que tú pressents resultés una realitat, recordat de las paraulas de la teva ávia y pensa qu' aquest será el primer desengany qu'el mon t'oferirá; el primer obstacte que trobarás á la vida. Y n'hi ha tants d'obstacles! Ne rebrás tants de desenganys!

AMELI. Ay! Avia! No hi vull pensar!

SERAF. Donchs deus pensarhi á fi d'estar previnguda, perque la vida filla meva, es una montanya á quin cim tots volem pujar per molt cansada que signi. Vista de lluny es molt llisa y molt bonica; sembla cuberta de flors; més, á mida que la pujas, trobas obstacles y barranch, y espinas; qui la pot pujar, qui no la pot pujar; uns caluen avans, al-

tres cahuen després. Tu are comensas á pujarla; jo ja he arribat á mes de mitj cami.

AMELI. Si qu'es trista la vida, ávia, prou qu'ho comenso á veurer; pero.....

SERAF. Pero que?

AMELI. Pregúntili á n'en Ricardo si m'estima com avans...

(Tot abrassant á son ávia)

SERAF. Y are? No diguis tonterías.

AMELI. ¡Avia! Vosté qu'es tan bona, tan bona.....

SERAF. Bueno, si, molt bona; pero á n'en Ricardo no hi ha que preguntarli res d'aixó.

AMELI. Perque ávia?

SERAF. Perque si t'estima prou que t'ho dirá. Y si no t'estima prou qu'ho coneixerás. L'amor es com una flor que per amagada qu'estigui 's descubreix per son perfum. Tu no li preguntis res. Deixal fer y deixal dir y prepárat tranquilament á pagar carinyo ab carinyo, indiferencia ab indiferencia. Si la conversa s'ho porta já'l faré cantar; no t'apuris. Y en fi: si demá sabessis qu'en Ricardo estima á un altre dona.....

AMELI. Ay! Avia! No m'ho digui aixó.

SERAF. Si demá sabessis, repeteixo, qu'en Ricardo estima á un altre dona, *siga la que vulga*, (aquesta frase ben accentuada) créume, Amelia, creu á la teva ávia que't vol be y que t'está llegint en aquest moment el llibre de l'experiencia. Si aquest cas arrivés, dona gracias á Deu per haverte avisat á temps; desprecia á n'ell y... compadeix á n'ella.

AMELI. Ay! no ávia, no. Ni ho vull pensar (prompte) Y si li escriguès una carta á n'en Ricardo?

SERAF. May, filla meva; aixó no ho fassis may. Una noya no ha d'escriurer may á cap home.

AMELI. Es que voldría desfogarme, voldría dirli... No sé lo que li diria, perque tinch una rabia...

SERAF. Per escrit no has de dirli may res, ni en bé ni en mal. Pera la generalitat dels homes, las cartas d'una noya constituheixen las joguinas de la seva vanitat y en lloch de guardarse ahont no hi entri ni la llum del

sol que las profani, surten á relluhir per tot arreu: lo mateix á l'ayre lliure d'un passeig, qu'en el cercle boyregós d'un café. Y son tan sensibles semblants cartas com el paper que serveix pera fer retratos: la llum las taca y, lo qu'es pitjor, las tacas arrivan á l'ánima de la noya que las ha escritas.

(Ricardo entra)

AMELI. (ap á son ávia al veurerlo entrar) Avia! ell!

ESCENA V

RICARDO y dits

RICAR. (apart) L'Amelia y l'ávia! Ella no hi es.
AMELI. (á Serafina) Que li poso cara séria?
SERAF. Si tens motius pera posarli.....
RICAR. (avansant) Hola! Soletas?
AMELI. (á Serafina) Diu si estém solas!
SERAF. 'M sembla, Ricardo, qu'ahont hi ha dugas personas juntas, no's pot dir qu'estiguin solas perque s'acompanyan mútuament.
AMELI. Ben dit, ávia.
RICAR. (ab carinyós dissimulo) Al dir soletas, preguntava indirectament per l'Aurora, perque á la Santíssima Trinitat d'aquesta casa, hi trobava á falta una persona.
SERAF. La del misteri!
AMELI. Com díu ávia?
RICAR. Que ha dit senyora?
SERAF. Veurá.... (á Amelia) Retirat Amelia. Ja que l'ocasió s'ho porta, desitjo parlar ab en Ricardo.
AMELI. (alsantse y dirigintse á Ricardo) No t'estimo, no, no; per dolent.
RICAR. Jo dolent?
AMELI. Si, tú. Are l'ávia te las cantará claras, si, si.
RICAR. Bueno. Jo escoltaré ab molt gust tot quant vulga dirme, D.ª Serafina, per claras que me las canti.
AMELI. Si ¿eh?
SERAF. Retirat Amelia.
RICAR. Veig que dura encare la turbonada y lo que'm sembla es qu'entre tots precipiteu els

aconteixements d'una manera extraordinaria. (A Amelia) Y tú la primera. Dius que no m'estimas? Bueno! Paciencia! Un altre m'estimará!

AMELI. (enfadada) Si ¿eh? Un'altra ¿eh?

SERAF. Amelia!

AMELI. (id) Pero no'l sent, ávia? no'l sent? (decidida) Está bé: ab l'ávia 't quedas. Ja'ns veurém després. (repetint la frasse d'en Ricardo) Un altre m'estimará.....! A mi també m'estimará un altre. Y dos y tres y cent si vull. (apart) Jo prou li dich que no l'estimo, pero cada día me l'estimo més. (alt) Adeu ávia. (anántsen y retrocedint) Ah! Qu'en tindrán per molta estona, ávia?

SERAF. No he sé, ves.

AMELI. (s'en va y retrocedeix diriguintse de nou á son ávia) Avia!

SERAF. Que?

AMELI. (ap á son ávia) Volia dirli.....

SERAF. Digas.

AMELI. (avergonyida) Que no li renyi massa fort... ¿eh?

SERAF. Deu te fassi bona. Ves; vésten.

AMELI. Després m'ho contará tot ¿oy, ávia? (á Ricardo) 'T quedas ab l'ávia; adeu.

RICAR. Adeu y estigas tranquila, qu'al costat de ton ávia estaré molt ben acompanyat.

SERAF. Gracias, pero estarém solets.

(Mutis d'Amelia per la dreta)

ESCENA VI

SERAFINA y RICARDO

RICAR. (aixís qu'Amelia s'ha retirat s'adelanta cap á Donya Serafina) Vosté dirá, senyora; estich á las sevas órdres.

SERAF. Sencillament, Ricardo. La meva neta no's dona compte del comportament de vosté. Y encare que qui deuría demanarli explicacións hauría d'esser la mare de l'Amelia, qu'es á qui toca de dret, no obstant per..... extranyas combinacions de la vida, 'm veig obligada á ferho jo.

RICAR. No comprench.

SERAF. Prou que compren.

RICAR. Vaji dihent. Tal vegada si s'esplica ab més claretat.....

SERAF. La nena ha observat en vosté una fredor inexplicable; una especie de descens, en el termómetro del seu efecte, comparant la manera d'obrar de vosté d'avuy ab la que tenia avans. A mi mateixa no m'ha passat desapercevut ni molt menos, el cambi en vosté operat Tant ahir tarde com avuy al mitj día, he pogut donarme compte de tot. Com pot suposar, tinch bastant judici, bastant món y sobrada experiencia pera compendrer certas cosas; y fora inútil per lo tant que, pera respondrerm, busqués certs subterfugís inútils ó inoportúns. Síguim lleal Ricardo. Vostè estima á l'Amelia avuy com avans, ó s'ha operat en son cor un cambi radical, una... substitució, per exemple? Respongui. (Pausa)

RICAR. (ab calma) Senyora... M'estranya la pregunta y encare m'estranya més després d'haver sentat com á precedent pera adivinar la certesa de la seva suposició, la seva experiencia y el seu judici.

SERAF. Realment li he fet una pregunta, que per lo qu'á mi toca, podía estalviarla; pero l'ocasió m'ha comduhit á cometrer la... indiscreció de veurer si sos llavis confirman la la meva suposició.

RICAR. Donchs, be: p'el respecte qu'em mereix, tant per ser qui es com per lo que aquí representa, dech dirli, D.ª Serafina, que semblant pregunta, tal com vosté l'acaba de fer, la considero inútil.

SERAF. Inútil?

RICAR. Si senyora, inútil, per quant porta en si aparellada la resposta á gust del seu criteri. Una afirmació ó una negació, ben prompte's fan; ab dugas lletras n'hi ha prou; més, tant l'una com l'altra portarían radera seu, una serie d' esplicacións que considero inútils, també.

SERAF. Ah! Ricardo, Ricardo! La seva manera d'expressarse m'indica més y més el fonament

de las mevas suposicións ¡Pobre Amelia! ¡Pobre Amelia!

RICAR. Senyora.....!

SERAF. Pobre Amelia! si; hô repetesch.

RICAR. Si es que vosté s'ho diu tot y s' ho combina tot y deduheix lo que li 'sembla. No crech, fins are, haver donat motius pera extremar las cosas de tal modo... per'anticipar un judici com el seu, qu'es molt aventurat. En el mes de Juliol el Canigó 'ns pot enviar una ventada de neu, sense que la tal ventada sigui precursora de l'hivern. Y la fresca passa y torna 'l calor del estiu á voltas ab més intensitat.

SERAF. Essent aixis vosté mateix confessa que la fredor existeix, qu'aquell amor tan gran...

RICAR. Jo no confesso res, Donya Serafina, no confesso res y li suplico que posém terme á aquesta conversació pera no fer més espés el vel que's va estenent devant de mon cervell.

SERAF. No, Ricardo, no puch ni dech posarhi terme. Soch l'ávia de l'Amelia; y fent us en aquest moment dels drets que'm corresponen, vull deslIindar camps. Ni més ni menos. Si vosté creu.....

RICAR. Senyora!

SERAF. Si vosté creu qu'ab el cor d'una noya s'hi pot jugar impunement s'equivoca. Hi ha cors de vidre que's trencan facilment, (ab intenció) com n'hi ha de goma... que s'inflan ó desinflan segóns els hi convé. El de l'Amelia es de vidre. Y ja que la seva mare sembla que no sols no's en preocupa sino que tal vegada contribuheix al joch de vosté...

RICAR. ¿Com?

SERAF. Conscient ó inconscientment.

RICAR. En aquest cas.....

SERAF. En aquest cas ó en tots, jo reclamo pera la meva neta la consideració deguda, sens'admetrer els cambis de temperatura de que vosté ha parlat. Si el seu cor es un Canigó, ó n'escombra la neu, ó'l treu d'aqui que hi

ha ventadas que també matan l'ánima d'una pulmonía.

RICAR. Pero, senyora.

SERAF. (ab dignitat) Prou, Ricardo. Si ho ha oblidat, deu recordar vosté que l'amor per l'Amelia fou lo que·li obrí las portas d'aquesta casa y que sols ab ell pot vosté entrar aqui. (alsantse) Sens ell... allá te la porta de sortida (senyalant la del fons)

RICAR. (després d'un moment de pausa y ab certa calma) No sé senyora, com dech interpretar las sevas últimas paraulas, sense faltar al respecte degut á qui mi me'l mereix tot per tants conceptes. No sé si dech anármen, ó si, per lo contrari, dech permaneixer aqui; no ho sé perque lo que'm mana la bona educació ho desautorisa la meva conciencia..... (pausa) Més... ha dit vosté fa pochs moments que qui de dret havía de demanarme esplicacións de la meva conducta era la seva filla.

SERAF. Més..,..

RICAR. Permétim! Y com siga que tan vosté com jo'ns trobém á casa d'ella, si á vosté li sembla sometrém la questió á son arbitratje.

SERAF. (indignada) A son arbitratje...? Unicament com á mofa puch escoltar semblant proposició.

RICAR. Com á mofa!

SERAF. (ab energia) Si (petita pausa) La meva filla es part massa... interessada, pera que puga ésser árbitra en aquest assumpto Qui deu resoldrerla á l'acte es vosté. Vosté, si: Si te conciencia, ja que d'ella ha parlat, consúltila y resolgui.

(Quadro. Després d'un moment de silenci. Ricardo ab la major calma y solemnitat possible preu el sombrero y 's dirigeix á la port del fons á temps qu'entra Aurora en escena per l'esquerra)

ESCENA VII

AURORA y dits

AURO. Ricardo!

RICAR. (ja a prop de la porta del fons, retrocedint) Senyora

AURO No sabía que fósis aquí.

RICAR. Si; feya un moment.

AURO. Y 'ten anavas sens'esperarme, sens'avisarme.,..

RICAR. M'en anava pera tornar mes tart... si vosté m'ho consentia.....

AURO. (apart) Aquest llenguatje... (mirant á sa mare).

SERAF. En Ricardo acabava de consultar á la seva conciencia y aquesta, p'el que sembla, li havía aconsellat que s'en anés sens' esperarte ni donarte avís de que's trobava aquí.

AURO. (turbada) No comprench... Y la vostra actitut me diu que... Es qu'haveu tingut alguna qüestió.....?

RICAR. (somrihent ab ironia) Res d'aixó. La seva mamá y jo estávam conversant amistosament, quan una disparitat de criteri ha agriat una mica las nostras paraulas... y...

SERAF. Y s'en anava, perque, si no altre cosa, la bona educació li manava que s'en anés. Has entrat tu ab poca oportunitat y are soch jo la que surto d'aqui. Vosaltres tindreu qu'enrahonar. Jo tinch de parlar ab la teva filla. (s'en va resolta cap á la dreta).

RICAR. Senyora!

AURO. Mamá! (Mutis de Serafina. Aurora queda pensativa. Moment de pausa).

ESCENA ULTIMA

AURORA RICARDO y després AMELIA

RICAR. (adelantantse rapidament vers Aurora) Aquesta situació es insostenible, Aurora.

AURO. No comprench. ¿Que passa?

RICAR. Prompte ho comprendrá: Vosté y jo no tenim el dó de saber mentir ó de saber dissimular. Els nostres sentiments s'han delatat á si mateixos y ha arrivat l'hora, donchs, de que desapareixin las mitjas tintas y de que no hi hagi entre nosaltres una veritat mal encoverta y pitjor dissimulada.

AURO. (avergonyida) Ricardo!

RICAR. Ha llegit els versos?

AURO. Si.

RICAR. Y... 's pot saber quin efecte li han causat?

AURO. (després d'una petita pausa) No ho sé Ricardo! No m'ho preguntis; perque?

RICAR. Perque diu? Aurora! Hora es ja com he dit avans de que desapareixi 'l misteri qu'embolcalla las nostras ánimas: si. Escolti: quan vaig tenir ocasió de coneixer á l'Amelia á casa de la familia Serra, als pochs mesos d' haver mort D. Ferrán,—vosté no hi era—aquell visatje blanch com d'un marbre puríssim, rodejat del march d'ebano que formava son trajo de dol qu'allavors vestia, 'm feu l'efecte d'una esculptura grega. Vaig quedar prendat de la seva bellesa plástica; bellesa que cridava realment mes á l'ánima qu'als sentits; una bellesa d'ángel... Contretas més tart las nostras relacións y á mida qu'el temps passava, jo comprenía qu' el meu afecte per l'Amelia no pujava en intensitat... El foch que jo volía encendrer 's mantenia suau.... suau: aquell sol ixent tan hermós com feble no tenía prou forsa pera fer brollar una flama abrassadora d'aquell caliu que mantenía jo en mon cor. Mon amor per l'Amelia era un amor molt gran: mes era un amor mistich, un amor apacible. (ab mes calor) Sols sentía frisansa, sols sentía 'l vértig, Aurora, ¿perque no dirho? quan la veya á vosté, quan parlava ab vosté; si, y es que l'ánima qu'ab l'amor de l'Amelia pujava fins al Cel, al sentirla á vosté 's girava y desde'l Cel mirava cap á la terra... Y mos sentits 's revoltavan bó y provant de dominar l'influencia fascinadora del sol ponent, del sol que deixondeix abrasantho tot y formant el crepuscle de la tarde... Y aquell crepuscle era vosté; vosté que'm sentía, que'm comprenía, qu'em veya assedegat y 'm deya: vina, beu, aqui tens la font que desitjas; tal vegada en son fons hi trobarás veneno; pero beu que no hi ha en el mon aiga mellor qu'aquesta... Y beguí fins á saciarme... Jo no ho sé si en aquesta aiga hi ha ven eno ó no; no sé si porto ja la mort á

dins; si aixis es, créguiho Aurora: hi ha morts que son la verdadera vida.

AURO. Prou, Ricardo, prou....!

RICAR. (ab més calor) No, no; he de dirli tot. No vull que quedi un dupte per aclarir. Quan vaig anármen á Madrit, tinguí que fer un suprém esfors pera no obrir els llavis, pera no dirli una paraula sisquera de la que vosté pogués traslluhir la lluyta que mantenía jo aqui dins. (senyalant el cor) Pensava que tal vegada era un capritxo, una illusió passatjera, una fulla que la primera ventada de la tardor de l'ausencia faría caurer.., mes no fou axís Jo prou escribía tots els días á l'Amelia, si, escribía á n'ella tenint el pensament fixo en vosté. Y com si presentís que vosté havía d'obrir mas cartas avans qu'ella, á vosté, sols á vosté anavan dirigidas aquellas paraulas melosas que jo sabía per altre part qu'á la Amelia, donat son carácter, poch havían d'impresionarla, mentres qu'á vosté, en cambi, l'havían de cremar...

AURO. Ricardo! Ricardo! Jo no dech.....

RICAR. Acabi donchs, Aurora, l'estat violent de las nostras ánimas... (Aurora vol parlar) Si, si: comprench: me faig perfecte cárrech de la seva lluyta... Jo també he lluytat, mes he lluytat fins avuy, (ab calor creixent) fins are en que passant per sobre de tot (Amelia entra en escena y queda parada junt á la porta ohint el diálech d'Aurora y Ricardo) y després d'haver pensat y deduhit que jo no anava sols á fer la meva infelicitat, sino á llaurar també la de l'Amelia si mon casament ab ella's duya á cap mes que per amor perá donar cumpliment á una paraula empenyada, atreta la meva ámina per un amor més gran, inmens, qu'es el que sento per vosté, (Amelia comensa á fer mostras d'esverament) he comprés que jo hauría sigut un vil enganyantla á n' ella, enganyant á vosté y, mes qu'enganyantme, fentme traició á mi mateix. Després d'axó á vosté toca decidir. Si pensa, si sent, si m'estima en una paraula, díguimho, conféssimho y estich prompte á que aquell llás

ja desfet, qu'havía d'estrenyer á l'Amelia y á mi, formi, Aurora, el nús de la nostra felicitat.

AMELI. (apart) Oh Verge! (El dolor de l'Amelia va creixent per moments. Ella te por de caurer y per evitarho s'apoya ahont li vingui mellor sens' esser vista d'en Ricardo ni d'Aurora).

AURO. Ricardo! Ricardo...! Que puch dirte... si... si m'has comprés... si jo... jo...

RICAR. M estimas.....?

AMELI. (apart ab molt dolor) Oh! No! no...! No es possible!

RICAR. Aurora!

AURO. (fora de si) Ricardo! qué? que vols...?

RICAR. (id) Sentir de tos llavis si m'estimas... digaho.....! (Aurora 's violenta y no s'atreveix á confessarho) Acaba!

AURO. (fent un esfors y com avergonyida) Si...!

AMELI. (ab un crit d'immens dolor) ¡Avia! ¡Avia!!

(Quadro. Amelia cau desvanescuda y Ricardo y Aurora quedan com esverats al adonarse d'ella)

TELO RAPIT

ACTE TERCER

Un elegant saló d'una torre. Al fons gran balcó, á través de quins vidres s'ha de veurer la campinya nevada. A la esquerra dugas portas entre las quals hi pot haver una consola ab mirall fent *pendant* ab una ximeneya, ab mirall també, que hi haurá á la dreta, entre la porta d'entrada á segón terme y un balcó al primer. La ximeneya está encesa. Balancins y mobles adequats; entre ells una taula á l'esquerra. Timbre sobre d'aquesta.

ESCENA PRIMERA

SERAFINA y LLUIS

(Al alsars'el teló, Serafina está asseguda á prop de la ximeneya llegint un diari, que deixa inmediatament á la falda, quedant com abstreta per ideas tristas. Lluis passant un drap per la consola).

SERAF. (després d'un moment d'alsat el teló) Ha dit el metje si tornaría?

LLUIS. Ha dit que no, perque donat l'estat satisfactori de la senyoreta Amelia y en vista del temps que fa, no creu precisa la visita de la tarde. Al despedirlo á la porta del jardí, m'ha encarregat, que si la senyoreta surt de l'habitació, no's mogui del costat de la ximeneya.

SERAF. Pobre! Vuit días de sofriment!

LLUIS. Es cert; per l'endemá de ser á la torre ja 's va sentir millorada!

SERAF. Y això qu'el temps sembla que conjura contra tots. La forsa de la joventut.

AMELI. (desde dins) Avia!

SERAF. (ab tristesa) Sempre la seva ávia!

LLUIS. (fent semblant d'entrar en l'habitació d'Amelia, primera esquerra) Vol que.....?

SERAF. No; no hi entri. Ja hi ha la senyoreta Aurora ab la Rosalía... (pausa) ¡Pobre! (D.ª Serafina s'aixuga 'ls ulls mentres Lluis s'arrima al balcó del fons. D.ª Serafina tracta de llegir y te de deixar et diari). No puch llegir! Els

ulls se m'entelan y las lletras sembla que's multiplican y confonen. (Pausa. Sempre apart) Ah! Ricardo! Ricardo! En quina mala hora entrares aquí! Oh! tot acabará! Tot! (Pausa).

LLUIS. Ja no neva, senyora.

SERAF. ¿No neva? Donchs digui á n'en Quim qu'escombri la neu dels esglaóns del portal. Desde'l balcó he vist al metje quan sortía y el pobre senyor no sabía ahont posar els peus.

LLUIS. Está molt bé! (s'en va per la porta dreta).

AMELI. (Desde dins) ¡Avia!

SERAF. Ja vinch, filla! (apart) Volgués Deu que sortís el sol pera tots y entrés un xich de calor en aquesta casa.

(S dirigeix á la cambra d'Amelia; mes entra en escena Aurora y retrocedeix).

ESCENA II

AURORA y SERAFINA

AURO. (á Serafina) No cal que hi entris, Mamá.

SERAF. 'M crida.

AURO. Com te crida sempre; la tens tan amanyaguida, que no sab mourer el cap sense cridarte. Vol vestirse, y com qu'á mi'm rebutja, la Rosalía l'ajudará. (Seu abatuda al costat del vetllador). Seu, mamá, seu.

SERAF. Y tu... perqué estás tan abatuda?

AURO. No ho sé. M'esforso per'animarme, mes no puch. Aquesta continua fredor, aquesta constant indiferencia de ma filla pera mi, 'm té trastornada, cregaho mamá. A mas paraulas respon ab el silenci; á mas caricias ab un despreci humillant... Qu'aixó passés el primer día y el segón y el tercer, ho comprench, mes ¡avuy! Avuy, quan ha recobrat per enter els sentits, quan aquets han adquirit la seva normalitat, quan está ja en plena convalescencia y en condicións de discorrer y de parlar, no m'esplico, mamá, l'actitut implacable de la meva filla.

SERAF. Be; no t'amohinis; tot passará.....

AURO. Oh!... (pausa y suspirant) Si passés tot!

SERAF. Com pots comprendrer, Aurora, 'm sobran motius pera recriminarte durament; mes no vull ferho. Ets la meva filla y dech compadeixerm de ton estat. Vuit días han transcorregut; y la meva boca, que sols s'ha mogut per'acariciar ab besos y paraulas á la meva neta no s'ha obert pera ferte 'l mes petit cárrech. Y t'en hauría de fer tants!

AURO. (ab sumisió) Mamá!

SERAF. Dich que no vull recriminarte y realment dech ferho, ja que no sé que tractis de posar terme á la situació difícil qu'entre tu y en Ricardo haveu creat. Tú no volguéres atendrer may las mevas observacións ó las insinuacións que't vaig fer mes d'una vegada, desde que vaig endevinar que t'havias enamorat d'ell. Semblants insinuacións, encare qu'indirectas, las comprenias degudament. Vejas si t'estimo, que'm dolia ofendrert y volia que'm comprenguesses sens'enrajolar. Y te las feya semblants observacións, á prevenció de que si en Ricardo era una mica lleuger com ha demostrat serho y endevinava 'l teu enamorament, s'evités el conflicte que desgraciadament ha sobrevingut.

AURO. Mamá! Per Deu! Que'm fas mal...!

SERAF. Ja li vaig dir á n'en Ricardo que l'Amelia tenia 'l cor de vidre y are li haveu trencat entre'ls dos.

AURO. (ab els ulls baixos) Perque'm feyas ab cor tu á mi?

SERAF. Y tu, perqué n'has fet mal us del cor que't vaig donar?

AURO. Oh! No'm preguntis; prou, mamá. Jo no puch; no vull parlar perque tampoch voldría ofendrert en lo mes mínim. Déixam estar; déixam sola... T'ho suplico.

SERAF. Ofendrerm, dius?

AURO. Si mamá, si; t'ofendría perque... perque.....

SERAF. Digas, acaba, dona.

AURO. Per que si he fet mal us del cor que'm donares, com acabas de dir, es perque entre tots m'hi vareu ajudar. Y tu la primera.

SERAF. Jo?

AURO. Si, tú, mamá. A quinze anys, quan no's coneix el mon, se'l domina facilment al cor y tu y el papá, y tu més qu'ell, me'l domináreu molt be quant vaig sortir del Col-legi, obligantme á casar ab en Ferrán. Que'n sabia jo del mon allavors?

SERAF. Mes.....

AURO. Lo qu'es dificil, y tu que tens tanta esperiencia ho deus saber molt be, es subjectar el cor d'una dona de trenta quatre, y quan acaba la mort de deslliurarla d'un home de sexanta. Detura l'ánima allavors; detúrala. Dígali que tanqui 'ls ulls devant del esplendit diorama de la vida qu'acaba d'entreveurer, digali qu'anestesíi els sentits, que domini la passió que li ofereix el plaher, que renuncíi á la vida en plena vida, qu'ofegui 'ls sentiments y las sensacións que constitueixen per'ella la felicitat y la gloria. Digali y no t'escoltará. ¡Que ha d'escoltarte! Treu al aucell de la gabia, ensényali l'espay y vejas si 'l deturas... (Pausa)

SERAF. Pero per lo mateix que l'espay es infinit, no havias de fixarte precisament en el mateix gra d'arena escullit per la teva filla.

AURO. Que no havía de fixarmi.....?

SERAF. No, may! Desde 'l moment que concedires á n'en Ricardo la ma de l'Amelia-y sabs que fou contra la meva voluntat p'els antecedents que d'ell tenía jo-no tenias tu dret de mirar á aquell home ab els ulls de dona, sino ab els de mare.

AURO. Si es que jo no'm dono compte de la revolució que's va operar dintre de mi. Jo sé sols qu'á n'en Ricardo no'l mirava; pero 'l sentía. Si, 'l sentía; sentía que la seva ánima s'anava filtrant en la meva; la seva veu penetrava en el meu interior com una música dolça, com una melodia nova que jo no coneixia y 'm produhia una delectació maravellosa contra quina forsa no podía rebelarme. Las sevas paraulas anavan á mon esperit y de día en día acabaren per subjectarlo ab una cadena de flors. Jo prou

tractava de romprerla aquesta cadena, creume mamá: pero entre las flors abundavan las rosas y per'hont se vulla qu' intentés agafarla 'm punxava y em feya sang... Si; jo l'estimava á n'en Ricardo; l'estimava ab deliri y m'ho callava perque volía ofegar semblant passió en el silenci; mes tu, lo propi que D. Arturo, ho coneixias be. Tu, prou feya temps qu'ab maliciosas indirectas tractavas d'arrancarme una confessió que no havía de fer á ningú, majorment quan en Ricardo no s' havia espontanejat. Quan ho feu y volguè resoltament saber si era correspost, vaig tenir que confessarli... Vuit días han transcorregut y desd'aquell moment mon sofriment no te terme. Si 'm preguntas que sento en aquest instant, si vols saber qu'es lo que passa are en el meu cor y quin efecte ha causat en mí 'l trastorn de la meva filla, no't sabré respondrer. No he tingut temps pera concentrarme, calma pera pensar. serenitat de judici pera buscar un raig de llum que m'il-lumini. Deu m'ajudará!

SERAF. Ajudant tú.

AURO. Avuy vindrá en Ricardo. Aquella carta que rebí anit era d'ell. (Estranyesa per part de Donya Serafina) Si; d'ell, anunciantme qu'avuy vindría pera deixar en clar la situació de tots.

SERAF. La situació era ben fácil d'aclarir y podías ferho tu mateixa aixís que reberes la carta.

AURO. Com?

SERAF. Tornantli sens' obrirla.

ESCENA III

AMELIA y dits

(Amelia apareix al dintell de la porta de son quarto, el cabell desfet, vestint una bata elegant y portant l'abrich necessari y adequat á una malalta en el mes de desembre.)

AMELI. (desde la porta) Avia!

(Aurora posa 'l cap entre las mans y apoya 'ls colzers á la taula).

SERAF. Filla! (Serafina va á buscar á l.Amelia y apoyantla en son bras la dú á l'escena). No tens fret?

AMELI. No, ávia!

(Al passar p'el costat d'Aurara 's deturan)

SERAF. (ap. á Amelia) Fés un petó á ta mare.

AMELI. (mira á sa mare ab certa repulsió) No; no encare, ávia, aném á seurer á prop del foch.

SERAF. (ap. á Amelia) Perque no li vols fer un petó?

AMELI. Perque... perque no'l sento ávia; no'l sento correr p'els llavis el bes per'ella. Pera vosté si, ávia, molts, molts... (La besa y després dirigeix una mirada á sa mare) Está trista de veras la mamá? (Pausa) Y perque está trista?

SERAF. Vaja, seu: no t' amohinis.

AMELI. (ap. á Serafina) Es que... 'm sab greu en mitj de tot qu'estigui tan trista... si ho está per mi...

SERAF. (ap. á Amelia) Y donchs, per qui vols qu'ho estigui?

AMELI. (asseguda á prop de la ximeneya) 'M sento tot' un' altre ávia; ho pot ben creurer. La meva cambra era massa feréstega y 'm venian unas ideas negres... molt negres... A qui 'm sento be, molt be.....

SERAF. Jo m'en alegro molt. (Aurora s'alsa aixugants' els ulls y 's dirigeix maquinalment cap'el fons) Ahont vas...?

AURO. Al jardì: á prendrer aire.

SERAF. (que s'haurá alsat y 's dirigeix á sa filla) Al jardí? Ab la neu? Ab l'humitat que hi ha?

AURO. Ahont vols que vaji?

SERAF. Aquí; no't deus mourer d'aquí.

AURO. No...! no...!

SERAF. Si; ves al meu puesto, al costat de la teva filla.....

AMELI. Avia!

SERAF. Ves á abrassarla! El foch de la ximeneya fondrá poch á poch el gel que hi ha entre vosaltres... Vina! (Serafina acompanya á sa filla al costat de l'Amelia, Aquesta y l'Aurora s'abrassan plorant, á temps que Donya Serafina s'en va aixugantse 'ls ulls) Ploran! Ja's fon el gel!

(Mutis per' la esquerra)

ESCENA IV

AURORA y AMELIA

(Després d'un curt moment d'estar solas, Auro a besa 'l front d'Amelia).

AMELI. (com buscant á la seva ávia) Y l'ávia? Ens ha deixat?

AURO. Si, filla meva; 'ns ha deixat perque vol que nosaltres dos ens reconciliém.

AMELI. Ah!

AURO. Si, filla, si!

AMELI. (ab calma y sempre ab tristesa) Oh! Jo prou que t'estimo, mamá, pero 'm vas fer molt mal, molt mal.....

AURO. Amelia!

AMELI. (tota cariciant á sa mare) Escolta, digas, perque. ... perque me'l vas prendrer en Ricardo tú?

AURO. No... filla... no vaig ser jo.

AMELI. ¿Que no fóres tú?

AURO. No. Fou ell que va captivarme, sense que jo m'en dongués compte. Si tu sabesses lo que vaig lluytar pera desferme d'ell, pera deslliurar á mon esperit d'una captivitat que tan me repugnava! Mes... no vaig poguer!

AMELI. Y avuy?

AURO. Avuy... que?

AMELI. Encare l'estimas á n'en Ricardo? Eh? Encare l'estimas.....?

AURO. Jo...? (pausa) Y tú? Digam primer lo que tú sens per'ell. Si, Amelia del cor meu. Jo necessito avuy, are mateix, saber si encare estimas á n'en Ricardo, per'obrar com me dicti la conciencia. L'estimas?

AMELI. No. Y no sols no l'estimo, sino que l'odío, l'aborreixo ab tota l'ánima. L'amor que per'ell sentía ha fugit de mon cor sense deixarhi rastre. Tú 't recordas de la passada primavera? Recordas qu'hermós estava aquest jardí que jo havía anat cuidant... cuidant... y omplint de flors las mes bonicas? Recordas com després vingué la torrentada qu'inundá la torre y deixá 'l jardi tot ras? Donchs feste el cárrech de que l'amor que jo sentía per en Ricardo era una flor qu'havia nascut en el jardí del cor meu, ha vingut una torrentada y s'en ha endut arrel y tot. Pero quan s'em va desfer el jardí jo vaig plorar molt. Te recorda que vaig plorar? Y avuy... avuy... ja ho veus: no ploro... no ploro gens... (Amelia, que no pot dominar la seva emoció, plora).

AURO. Dius que no ploras .. y no pots parlar..... y las llágrimas te corren cara avall.....

AMELI. (serenantse) No'n fassis cas. No has vist mes d'una vegada plourer y fer sol y estar el cel lo mes seré? Donchs are 'm passa lo mateix. Tinch el cel de l'ánima lo mes seré y 'm cau alguna llágrima perque s'está evaporant el núvol de l'indignació.

AURO. De l'indignació?

AMELI. Si, es l'únich que'm queda encare com á recort d'en Ricardo. Quan s'haurá evaporat del tot, no quedará en mon esperit ni sombra d'ell.

AURO. No?

AMELI. Ni sombra!

AURO. De veras?

AMELI. Com ho sento...; mes... perque n'ho preguntas ab tanta insistencia? Mamá! Es que tu l'estimas encare y vols saber si 't deixo lliure 'l camp? Digas!

AURO. No, filla meva; res d'aixó. Es perque en Ricardo vindrá avuy.

AMELI. (esverada) Vindrá? Tindrá valor d'entrar aquí? Y tú li obrirás la porta...? No: que no vingui, que no vingui.., no'l vull veurer may més, Ja ho sents: may més! Y perque vindrá en Ricardo? Que ha deixat aquí mes que fel y desenganys? Perque li obrirás la porta? (exaltada) ¡Avia!

AURO. No t'exaltis, Amelia; tingas calma; la teva nerviositat excita ton esperit y no vull que t'excitis. En Ricardo, qu'ab molta prudencia no ha vingut aquests días per aquí, m'ha escrit ahir dugas ratllas demanantme permís pera venir á saludarme y á resoldrer definitivament el conflicte originat.

AMELI. Y, li has concedit?

AURO. No li he contestat.

ESCENA V

SERAFINA y dits

SERAF. Qué passa? Perque 'm cridas?
AMELI. Res, ávia; res... La mamá 'm deya qu'en Ricardo vindrá avuy, y.....
SERAF. En Ricardo, si vé, deurá venir á despedirse de nosaltres.
(Aurora abaixa el cap)
AMELI. A despedirse?
SERAF. Suposo que la seva visita no pot tenir mes objecte qu'aquest. Ell te prou coneixement pera comprendrer quina es la seva obligació y coneix de sobras la situació á qu'ell mateix s'ha col-locat, quan no ha vingut aquestos días á preguntar per tú y quan demana permís pera venir á saludar á la teva mare.
(s'ohu el timbre del jardí)
AMELI. El timbre! Será ell!!
AURO. (Vejent l'exaltació de sa filla) Per Deu Amelia!
SERAF. (Que s'haurá arrimat al balcó de la dreta) Es Don Arturo!
AURO. Don Arturo! Ab un temps semblant! Pobre!
SERAF. Es que Don Arturo es un verdader amich; l'únich amich que'ns queda y 'l que mes clar hi veya de tots. En Ricardo.....
AMELI. Avia, no'l nombris més.
SERAF. En Ricardo no fou may sant de la seva devoció.
AURO. No ho digué may.
SERAF. A tú per temor d'ofendrert. A mi sí.

ESCENA VI

Don ARTURO y dits. Al finalisar l'escena, RICARDO

ARTUR. Se las saluda.
AURO. (alsantse) Don Arturo!
ARTUR. Hola! hola! Ja veig á la malalta fora del llit. Bravo! Aixó 'm fa molt plaher, perque vol dir qu'estém en plena convalescencia.
AMELI. Gracias Don Arturo.
SERAF. No faltava més. Pero, com s'ha atrevit á pu-

jar á la torre ab un temps tan horrorós com el d'avuy? (Tots seluen)

ARTUR. Es temps d'hivern, senyora. Per lo demés lo que hauria de preguntarme, fóra perque no he vingut avans. El dilluns, aixís qu'anava á pujar al cotxe pera venir á veurerlas, com que la nit anterior havía nevat y la neu estava glassada, vaig tenir la desgracia de relliscar, á consecuencia de lo qual m'he vist obligat á permaneixer á casa durant tots aquestos días fent solitaris pera matar el temps y pensant molt en vostés. Vaig sufrir una petita lesió al peu, que m'ha mortificat bastant y de la que ja estich restablert.

SERAF. Y nosaltres sense saber res...!

AURO. No haria vingut fins demá; mes ahir rebí una visita y en cumpliment d'una paraula donada he anticipat vint y quatre horas el plaher de saludarlas. Y velsho aqui...! Be, be: 'm fa plaher veurer á las tres reunidas...

SERAF. Ja ho veu! Aqui consagradas á la nena.

ARTUR. Las cosas del mon, Amelia, hi ha que pendrerlas ab indiferencia. Es l'única medicina que cura tots els mals de l'ánima. No li sembla, D.ª Serafina?

SERAF. Veritat, Don Arturo.

ARTUR. Com deya, donchs, hauría vingut demá, al mateix temps que pera tenir la satisfacció de veurerlas, pera despedirme de vostés per una curta temporada.

AURO. Com!

SERAF. S'ens en va¿

ARTUR. Si senyora; si vostés no manan lo contrari, penso passar el Nadal á París. Jo soch al revés dels altres. Com no tinch familia, aquell ditxo de «cada ovella en son corral» no resa ab mi. Ademés: fá un parell d'anys que no he vist el Sena y l'anyoro. Després de tot, un home jove y ab cent duros á la cartera, de París ne fá un Paradís. Y si no es jove, ja troba, con tal que tingui diners, qui'l converteixi en Doctor Fausto durant una temporada.

SERAF. Don Arturo!

ARTUR. Senyora!
SERAF. Sembla que s'ens torna calavera.....
ARTUR. Res d'aixó; ès que sento necessitat de distreurem, Els negocis per una part... y certs disgustos per altre, tenen fatigát al cervell y aquest reclama algún repós y cambi d'ayres. (A Aurora) Ab aixó, com qu'havém sospés la venda del Mas fins després de la cullita, no queda res pendent. En tot cas, el meu apoderat cuidaria de comunicarli lo que ocorregués. A mon retorn 'ls portaré un petit recort de la gran Babel. Pero...... se m'acut una cosa... Perque no hi van vostés á París? Una vegada l'Amelieta 's trobés ben forta, un viatje aixís l'acabaría de restablir. La distracció es el gran remey pera las dolencias psicològicas. Ja veurian vostés com tornaría á Barcelona desconeguda.
AMELI. Per mi, si l'ávia ho vol.....
SERAF. Si ho vol ta mare.....
AURO. Bueno, bueno; ja veurém. Si es cas á la primavera.
ARTUR. P'el demés, crech haver indicat qu'un dels objectes qu'han fet que jo anticipés ma visita es una que'n vaig rebrer ahir.
AURO. Vosté?
ARTUR Si, certa persona estigué á veurerm ab molt interés, pera supliearme poch menos qu'ab llágrimas als ulls, que vingués á visitarlas y á demanarlashi permís pera venir á justificar la seva conducta.
AMELI. (rápida) En Ricardo!! Hipócrita!
ARTUR. Precisament: en Ricardo.
SERAF. Pera justificarse es inútil que vingui.
AURO. A mi m'escrigué anunciantme la seva visita pera solucionar, diu la carta, la situació, y en aquest terreno no m'oposo á rebrerl.
ARTUR. Y 'm sembla molt be qu'el rebi, per mes qu'aquest es un assumpto en que jo no dech inmiscuirmi. Es assumpto qu'ban de resoldrer vostés trés.
SERAF. No: ella sóla.
ARTUR. O ella! De tots modos aquesta mena de problemas son massa delicats y massa propis,

pera que un estrany pugui no ja resoldrerls, sinó fins examinarls ni profundisar. Y com que per aquesta part, la meva misió queda terminada (alsantse) 'm despedeixo de vostés.

SERAF. Tanta pressa porta? Aquesta si qu'ha sigut visita de metje.

ARTUR. Realment; pero vosté sab molt be, D.ª Serafina, qu'els homes de negocis quan hem d'emprendrer un viatje, havém de deixar las cosas ordenadas y aquest cuidado reclama aquests días unas quantas horas de trevall... (saludant) Donya Serafina.....

(se sent el timbre del jardi)

AMELI. (alsantse) Será 'n Ricardo!

SERAF. (que s'ha arrimat al balcó) Ell es!

AMELI. Avia! Jo no'l vull veurer!

AURO. (á Serafina) Acompányala á sa cambra y deixeume sola ab ell.

AMELI. (com reconvenint á sa mare) Mamá!

AURO. Ves.

AMELI. (apart) Oh! Escoltaré. Y si es precís... (Transició. Saludant á Don Arturo) Don Arturo...! Felis viatje y Deu fassa qu'ens vejém á París.

ARTUR. Adeu... y serenitat sobretot. (Amelia del bras de son ávia s'en va á l'habitació de l'esquerra ab bastanta calma y voltant el cap com volguent veurer á Ricardo): (A. Aurora) Aurora! Celebro molt veurer á l'Amelia tan millorada: cúydila be y... no's preocupi més que d'ella y de sa mare. (confidencialment) En Ricardo es aquí... Adeu.

(Ricardo entra y queda parat á la porta)

AMEMI. (veyent á Ricardo). (apart) Si 'l tingués mes aprop li escupiría al rostre.

SERAF. L'honrarias massa.....

(Entran esquerra)

AURO. (á Arturo) Felís camí y hasta que Deu vulga qu'ens torném á veurer. (Don Arturo salnda y s'en va. Al arrivar ahont es Ricardo, Don Arturo li dona la ma saludantlo).

ARTUR. Ricardo: pássiho be. Queda complert el seu encárrech.

RICAR. Gracias.

(Mutis de Don Arturo per la dreta)

ESCENA VII

AURORA y RICARDO

RICAR. (Quan veu qu'están sols, s'adelanta rapidament y va á donar la ma á Aurora; mes ella en lloch d'aceptarla, l'indica ab la dreta que prengui assiento) Gracias. (Pausa) No creya que s'em rebés aixís... Realment hi ha embaixadors poch diplomátichs. Vaig escriurer una carta y vaig fer una visita ab l'objecte de que'l pas que dono no fos una humillació.....

AURO. Ricardo!

RICAR. Fa vuit días que no sossego, Aurora; vuit días que no dormo, vuit días que no visch: el meu cervell es un volcá; las ideas s'hi apilotan y brollan com lava disforme, que m'aniquila ab son pés y m'asfixia ab sos gasos. Y desprès de tot, Aurora, si algú te dret de retirarme la má, no es certament vosté. Aquí som culpables els dos, si es que'n veritat s'ha comés un delicte. Som culpables per haver comés l'imprudencia d'estimarnos, oblidant: jo... una paraula donada, vosté.....

AURO. Oh! Calli Ricardo, calli.... ; es cert: som culpables els dos, pero las culpas 's redimeixen.

RICAR. Está bé y aquí vinch á buscar la redempció de las mevas.

AURO. Vosté...! Dificilment podrá alcansarla.

RICAR. No ho crech jo aixís, Aurora. Jo comprench que m'he fet odiós als ulls de l'Amelia y no pretench de cap manera postrarme á sos peus pera recullir las ofensas qu'entre vosté y jo li havem causat, presentantli en cambi novament l'ofrena de mon amor. No; res d'aixó, perque ni ella ho acceptaria, ni jo podría ferho, puig que desgraciadament, l'amor que vosté va inspirarme, ha anat creixent en mitj d'aquesta contrarietat.

AURO. (alsantse) Prou Ricardo, prou.

RICAR. Com? Aurora!

AURO. Prou he dit. Conech ahont aniria á parar y vull tencar el camí, pera tallarli el pas.

RICAR. Es á dir que.....

AURO. Qu'entre nosaltres tot ha terminat...!

RICAR. (exasperat y nerviós) Que tot.....

AURO. (ab firmesa) Si.....

RICAR. Aurora! (Pausa) (apart) Jo crech que somnio! (alt) No; no es possible que la dona que fa vuit días 'm confessava qu'era meva, avuy tenqui 'l seu cor de cop y volta, y 'm tregui d'ell com un miserable intrús. No, Aurora, no; jo he vingut aquí pera doldrerm si, de lo qu'ha ocorregut; pera ratificarli tambe las protestas d'un amor gran, d'un amor puríssim ..!

AURO. Que jo no admeto, suplicantli que donguém per terminada la conferencia. Si, es cert. Jo alucinada...no sé perque, presa d'un d'aquells alucinaments extranys que no s'esplican perque no hi entra en ells la voluntat, vaig oblidarme de qu'era mare, recordantme tan sols de qu'era dona. Qui no s'equivoca una vegada á la vida! Quan desgraciadament va ocorrer lo que vosté sab, una forsa estranya, tan inesplicable com l'alucinament aquell, va doblegarme 'l cor y una sombra fantástica y majestuosa que va alçarse á un temps á mon devant, com devallada del cel, me recordá qu'era mare avans que dona. Soptadament desaparegué de mí la seva imatje y en el fons de la meva ánima, no hi veig desd'a=quell moment altre imatje que la de la meva filla (Amelia apareix junt á la porta de la cambra, desd'ahont escolta amagada p'el portier.) L'esperit del mal, ha cedit l'espay á l'angel de la puresa. Aquell crepuscle de la tarde ha desaparescut y ha vingut la nit pera vosté; si; la nit fosca y eterna, sense una estrella y sense un raig de llum. Pera mi queda encare y vull que quedi sempre donantme la vida, aquell crepuscle del matí que vosté personificava en la meva filla pintantlo tan hermós; aquell crepuscle qu'á vosté va refredarlo tant y qu'á mi es desd'are l'únich calor

que'm queda. Li he dit avans que las culpas 's redimeixen y jo vull redimir la meva pagant ab carinyo á ma filla, tot el dany que li he causat..... (ab molta tristesa) En el mon no hi faltan donas Ricardo, y ab la mateixa facilitat en que va oblidar á l'Amelia pera estimarm'á mi, trobará vosté un altre dona pera donarme al oblit... (ab fatich) Vájissen, donchs, y si es cert que nia en son cor algún sentiment per mi, dónguimen una prova,... anantsen ben lluny d'aquesta casa... pera que, al esfumarse la seva imatje... com s'esfumará desd'are... es fongui pera sempre 'l recort de vosté.....

(Aurora toca 'l timbre)

RICAR. 'M despedeix.....?

AURO. Pera sempre, Ricardo. (á Lluis qu'entra, y ab veu mitj apagada per l'emoció) Acompanyi al senyor... fins al cancell del jardí..... (Aurora no pot dominar la seva emoció).

RICAR. (ab solemnitat) Gracias! (S'en va silenciosament seguit de Lluis y mirant á Aurora que te d'apoyarse pera no caurer. Aixís que Ricardo ha sortit, Aurora 's deixa caurer en un sitló y romp á plorar. Amelia entra en escena).

ESCENA ÚLTIMA

AMELIA y AURORA

AMELI. Mamá!

AURO. (dominantse y alsantse) Filla! Ja es fóra!

AMELI. (tirantse en braços de sa mare y besautla) Are si que t'estimo! T'estimo molt, molt, molt.....!

(Quadro)

TELO RÁPIT

Fi del drama

Preu 2 pessetas.